

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ'. - φύλ. 15 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 11 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 560

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Το χρέος του Βασιλιά.
G. BRANDES. Για τον Ήρην και τη ζωή του (τέλος).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-Γ-ΓΕΡΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού
ἀδελφοῦ (συνέχεια).
Μ. ΜΑΓΝΗΣ. Ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ Χατζῆ.
ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ. Ἀπὸ τὸ Γ' βιβλίο «Ζωὴ καὶ
Ἀγάπη».
SCHILLER. Ἡ περιοπὴ τῆς γυναίκος (Μετάφρ. Κ. Θεο-
τόκη).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. — ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.
— Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

SCHILLER

⊙ Η ΠΕΡΙΟΠΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ⊙

Τιμὴ στὴ γυναίκα ποῦ πλέκει καὶ ὑφαίνει
Οὐράνιες μοσχοὺς στὴ ζωὴ τῆ θλιμμένη,
Ποῦ πλέκει πασίχαρο ἀγάπης δεσμό,
Κι' ἀκοίμητη μετ' τῆς σεμνῆς ὁμορφιάς τῆς
Τὸν πέπλο φυλά τῆς πανώριας καρδιάς τῆς
Τὴν ἄσβυστη φλόγα μετ' χέρι ἀγαθό.

Τῆς ἀλήθειας δὲ γνωρίζει
Τὰ ὄρα ἢ ἄγρια ὄρμη τ' ἀντροῦς
Πάθους πέλαγα νὰ σκίξει
Τόνε σπρώχνει ὁ στοχασμός,
Λαχταρᾷ τὰ ξένα μέρη
Καὶ μετ' ἀνήσυχη καρδιά
Μετ' τὸ ἀζύγωτο τ' ἀστέρη
Τόνειρό του κνηγᾷ.

Μ' αὐτὴ τὸ φεγγάρι κρατᾷ μ' ἓνα γνέμμα
Καὶ πῶσω τὸν γέροντι τὸ μάγο τῆς βλέμμα,
Καὶ πάλι τὸν βάζει σὲ δρόμο σωστό.
Στὸ ἀπλὸ τὸ καλύβι τῆς μίννας ἀξάινει
Κ' ἐκεῖ τὴν ἐνάρετη ἀγνότη μαθαίνει
Παῖδι τῆς πανάχρονης φύσης πιστό.

Μ' ὀχτροπάθεια αὐτὸς δουλεύει
Καὶ μετ' ὄρμη ποῦ ὄλα ἀνασπᾷ,
Στὴν ζωὴ πάντα ἀγορεύει
Καὶ ποτὲ δὲ σταματᾷ.

Σὰν τῆς ὕδρας τὸ κεφάλι
Ποῦ ὄλο γίνεται ξανά,
Τοῦ καημοῦ τὸν δέρονει ἡ ζάλη,
Κι' ὅ, τι κίνει τὸ χαλᾷ.

Μὰ δόξα ἡσυχότερη χαιρέται ἐκείνη,
Τὸ ῥόδο ποῦ φέρονει ἡ στιγμὴ δὲν τὸ ἀφίνει,
Τὸ θρέφει μετ' σπλάχνος κι' ἀγάπη θερμῆ,
Στὸ ἔργο τὸ ὑπόχρεο πλὴν πλὴν αὐταξοῦσια,
Στῆς γνώσης τὸν κάμπο ἀπ' τὸν ἄντρα πλὴν
[πλούσια,

Στὸν ἄπειρο κύκλο τῆς ποίησης σοφῆ.
Δὲν ἤξερει τοῦ ἄντρα ἢ μαύρη,
Κρούα, κι' ἀράθυμη καρδιά
Ν' ἀκκουμπήσει ἄλλου γιὰ ναῦρει
Τοῦ Ἔρωτα τῆ θεία χαρᾷ.
Δὲ φιλεῖ ἡ ψυχὴ τῶν μιᾶν ἄλλῃ
Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἀγῶνες τῆς ζωῆς
Κάνουν πλὴν σκληρὸ τὸ ἀτούλι
Τῆς σκληρῆς τοῦ τῆς ψυχῆς.

Μὰ εἶναι ὅμοια στοῦ Αἰόλου τὴν ἄρπα, ποῦ
[σειέται

Γοργᾷ, ὅταν γλυκὰ ἀπὸ μίαν αὔρα χτυπιέται,
Ἡ ἀγνή τῆς γυναίκας ψυχῆ. Τουφερᾷ
Τὴ σκιάζει κ' ἡ εἰκόνα τοῦ λόνου, κι' ἀνάφτει
Τὸ πρᾶο τῆς τὸ στήθι· κι' ἀτίμητα ἀστράφτει
Στὸ μάτι τῆς τότες ἡ οὐράνια δροσιά.

Γιὰ τοὺς ἄντρες δικαιοσύνη
Εἶναι ἡ δύναμη καὶ βία,
Μετ' τὴ σπάθα ὁ Σκύθης κρίνει
Καὶ τὸν Πέρση τρώει ἡ σκλαβιά,
Ἀχαλίνωτα τὰ πάθη
Πολεμώντας μανιακῶ,
Κυβερνᾷ ὁποῦ ἡ χάρη ἐμάθη
Ἡ ἔχτρα μετ' ἄγρια φωνατᾷ.

Μὰ αὐτὴ μετ' γλυκῆς ὁμιλίας καταπέθει,
Τὸ σκῆπτρο κρατᾷ ἀπὸ τὰ ἡμερὰ τὰ ἦθη
Σιγάσει διχόνοιες ποῦ παίρνουν φωτιά,
Τὲς δύνამες ποῦναι ἐχθρικές καὶ μισοῦνται
Τὲς σμίγει, ὥστε ἀντάμα μετ' χάρη βαστιοῦνται,
Τὰ ἀδιάποπα ἐνάντια τὰ ἐνόνει ὦ; κι' αὐτά.

Κέρκυρα 7.1.1915

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

— Στὸ ἐρχόμενο φύλλο θὰ δημοσιεύουμε τὴ «Μινιόν»
τοῦ Γκαίτε μεταφρασμένη ἀπ' τὸν κ. Κ. Θεοτόκη, γιὰ νὰ
τραγουδιέται κατὰ τὴ μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν. Τὴ μετάφρα-
ση τὴν πρωτοτραγούδησε στὴν Κέρκυρα, τὸν περασμένο Φλε-
βάρη, στὴ συναυλία τῆς «Ἐνωσῆς τῶν ἐλασικῶν», ἡ κ.
Ρίνα Γουλελιού.

ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ

Συμφωνάμε με τὴ σημερινή «Ν. Ἡμέρα» ὅτι θὰ εἶναι ἐθνικὴ ζήτημά, ἂν πιστευτὴ «ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος ἦτο καὶ εἶναι ὁ μόνος ἐν Ἑλλάδι πολιτικός, ὁ συνοψίζων καὶ ἐνσαρκώνων τὰς πρὸς τὰς Δυνάμεις τῆς Τριπλῆς Συνεννόησεως φιλικωτάτας διαθέσεις τῆς Ἑλλάδος». Καὶ χαιρούμαστε γιὰ τὴ διακήρυξιν ὅτι «ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, εἴτε τὴν κυβερνᾷ ὁ κ. Βενιζέλος, εἴτε τὴν κυβερνοῦν ἄλλοι, εἶνε μία, πολιτικὴ φιλίας πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Ρωσίαν» καὶ ὅτι «οὕτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ κυβερνήσις ἐν Ἑλλάδι μὲ πολιτικὴν ἀντίθετον». Καὶ συμπεραίνουμε μαζὶ ὅτι «καθῆκον τῆς κυβερνήσεως εἶνε νὰ ἐξεύρῃ πάντα τρόπον, ὅπως ἐξαλείψῃ τὰς τυχόν ὑπαρχούσας περὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ ἀμφιβολίας, μέχρις ὅτου, χάριν τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος, καταστῇ ἀναμφισβήτητος καὶ ἀσυζήτητος ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ εἶνε διάφορος ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ὁ κ. Βενιζέλος».

Καὶ βέβαια, δὲν εἶναι ὁ Βενιζέλος ὁ μόνος φίλος τῆς Συνεννόησεως πολιτικός. Καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδος δὲν μπορεῖ παρὰ νᾶναι φιλικὴ πρὸς τὴ Συνεννόησιν. Σ' αὐτὰ εἶν' ὅλοι συμφωνοῦν οἱ Ἕλληνες. Ἀλλὰ ἐμᾶς δὲ μᾶς φτάνουσι αὐτὰ καὶ δὲ νομίζουμε ὅτι θεραπευόμεσθε, ἂν κηρυχτοῦνε ὅλοι οἱ πολιτικοὶ μᾶς ἀγγλογαλλωρωσσόφιλοι καὶ ἂν ποῦμε ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν ἡ Ἑλλάδα «νὰ στραφῇ καὶ πρὸς τὴν Γερμανίαν». Ἐμεῖς δὲν τὸ νομίζουμε καθόλου τὸ ἴδιο νὰ κηρύχουμε ὅτι ἡ πολιτικὴ μᾶς εἶναι ἴδια μὲ τοῦ Βενιζέλου, ἐνῶ τὸ Βενιζέλο τὸν κρατοῦμε μκρυὰ ἀπ' τὴν πολιτικὴν, τὸν συκοφαντοῦμε, τὸν καταδιώκουμε. Γι' αὐτὸ ζητάζοντας δωπέρα ἄλλη μιὰ φορὰ τὸ κρίσιμον ζήτημά μας, τὴν πολιτικὴν πῦχει νὰκολουθήσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦ φοβούμεσθε πὼς δὲν ἀκολουθεῖ, θέμε νὰ δεῖξουμε πῶς εἶναι τὸ χρέος τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Βασιλιά, ἂν θέλουσι νὰ διαλύσονται τοὺς φόβους καὶ τὴν ἀμφιβολίαν.

✠

Τάγκαθερὸ τὸ ζήτημα δὲν εἶναι, ὅπως βγαίνει ἀπὸ τὰ ῥηθρα τῆς «Ν. Ἡμέρας», ἂν θᾶναι ἡ Ἑλλάδα φιλικὴ νᾶδα τῆς Entente ἢ τῆς Γερμανίας θεωρητικῶς, οὕτε ἂν θὰ συμμαχήσῃ ὕστερ' ἀπὸ γενεὴς δεκατέσσαρις μὲ τὴν μιὰ ἢ μὲ τὴν ἄλλη. Καὶ γι' αὐτὸ, ὅσο καὶ ἂν μᾶς εἶναι συμφέρον, δὲν τελειώνει ἡ δουλειὰ μᾶς, ὅπως εἴπαμε, μὲ τὸ νὰ κηρυχτοῦνε οἱ πολιτικοὶ μᾶς φίλοι τῆς Entente. Μὲ τὸ κοπάνισμα τῆς φιλίας δὲ βγαίνει τίποτα. Ἡ φιλία μᾶς εἶναι γνωστὴ ἐκεῖ πού χρειάζεται. Τὸ ζήτημα εἶναι: Τώρα πού πολέμουσιν τὴν Τουρκίαν οἱ Ἀγγλογάλλοι καὶ οἱ Ρούσσοι καὶ μᾶς καλοῦν νὰ συμμαχήσουμε καὶ μᾶς ὑπόσχονται τὴν ἐθνικὴν μᾶς ἔνωση καὶ ἀποκατάστασιν, θὰ πάμε μαζὶ τοὺς ἢ θὰ μείνουμε οὐδέτεροι, ὅπως μᾶς θέλει ἡ Γερμανία, μὲ κίν-

δυο νὰ μὴ γίνῃ ποτὲς πειὰ ἡ ἐθνικὴ ἀποκατάστασιν καὶ νὰ χάσουμε τὸ μισὸ ἔθνος καὶ τὴν ἐθνικὴν κληρονομιά μας:

Ἄν μείνουμε οὐδέτεροι μὲ τὴν πλατωνικὴν φιλίαν μᾶς μονάχα, ἴσως ἡ φιλία μᾶς αὐτὴ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀκερισίαν τοῦ σημερινοῦ Κράτους, ἂν δὲν κουνηθῇ ὡς συμμάχισα τῆς Entente ἢ Βουργαρία καὶ ἂν μέσα στὸ Κράτος βσιλέψῃ ἡ ὁμόνοια, ἂν δηλ. μείνουμε ὅλοι σύμφωνοι νὰ παρνηθοῦμε τὰ δειρά μᾶς καὶ τὸ μισὸ ἔθνος. Περισσότερο δὲν μπορούμε νὰ πιτύχουμε, ἂν πρέπει νὰ πιστέψουμε τὴ δὴλωση τῶν Συμμάχων ὅτι ὅποιος δὲν πολεμήσῃ δὲν ἔχει νὰ κερδίσῃ τίποτα. Θὰ εἶμαστε καλὰ μὲ τόσο μόνο; Μὰ ἂν μᾶς ἱκανοποιῇ τὸ τέτιο ἀποτέλεσμα, γιατί τὴν νᾶχουμε ὄχτρος τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Βουργάρους καὶ τοὺς Γερμανοὺς καὶ γιατί νὰ κηρυχόμεσθε φίλοι τῶν Ἀγγλογάλλων καὶ τῶν Ρούσσων ἀποκλειστικῶς; Κι ἂν δὲν πονοῦμε γιὰ κοτζᾶμ Θράκη, Πόλη καὶ Μικρὴ Ἀσία, γιὰ τὸ μισὸ ἔθνος, πὼς καμωνόμαστε ὅτι πονοῦμε γιὰ τὴν Καβάλλα ἢ γιὰ τὴ Θεσσαλονικὴ; Καὶ δὲ θάταν ἔτσι λάθος εἶναι μᾶς ἡ ἱστορία καὶ οἱ πόλεμοί μᾶς, ὅπως λέγαμε καὶ σὲ προηγούμενον ἄρθρον; Κι ἀφοῦ μιὰ φορὰ κάναμε τὸ λάθος, γιατί νὰ μὴν τὰναγνωρίσουμε καὶ νὰ μὴν περιοριστοῦμε ἀφίνοντας κάθε ἔχθρα μᾶς μόνο στὰ μέρη πού ὅλοι συμφωνοῦν νὰ μᾶς ἀφήσουν καὶ νὰ μὴν κηρυχτοῦμε μιὰ οὐδέτερη ἀρχαιολογικὴ πολιτεία καταργώντας βασιλιάδες καὶ στρατοὺς καὶ στόλους καὶ διπλωματίας καὶ ζητώντας μόνο νὰ πιτύχουμε γερὰς ἀποζημιώσεις γιὰ τὴν οἰκογένειαν πού ἔχασαν ἀνθρώπους τῶν στοῦς κατὰ λάθος καμωνένους πολέμους μᾶς; Ἡ σ' αὐτὸ τὸ συμπέρασμα πρέπει νὰ καταλήξουμε ἢ πρέπει νὰναγνωρίσουμε ὅτι, ἂν γίνῃ ὅτι μᾶς φοβερίζει ἡ Entente, ὅταν δὲν πάμε μαζὶ τῆς τώρα πού μᾶς θέλει, θὰ πάθουμε τὴ μεγαλύτερη ἐθνικὴν συφορὰ πού μπορεῖ νὰ γίνῃ.

Κι' ἀναγνωρίζοντας αὐτὸ, ἀκόμη καὶ τὸ ὅτι, ἂν εἶναι νὰ νικήσῃ ἡ Γερμανία, ἐνῶ θὰ εἶμαστε μὲ τὴν Entente, δὲν ἔχουμε νὰ πάθουμε τίποτα περισσότερο ἀπ' τὸ νὰ περιοριστοῦμε στὴ Βερολινέζικη γραμμὴ καὶ γιὰ τὰ ἔξω ἀπὸ τὰ γραμμὴ θὰ κυττάξουμε τότες πειὰ πετώντας τὰ ἐθνικὰ ἰδιαιτῶς νὰ σώσουμε, ἂν μπορούμε, τοὺς ἀνθρώπους μᾶς συμβουλευόντας τοὺς νὰ γίνουσι Γερμανοὶ ἢ ὅτι ἄλλο, γιὰ νὰ μὴ γίνουσι Τούρκοι, ἀναγνωρίζοντας, λέω, αὐτὰ ἢ πρέπει νὰ δεχτοῦμε μὲ γνώσιν τοῦ κινδύνου νὰβγοῦμε ἀπ' τὴν οὐδετερότητὴ πρὸς τὸ μέρος τῆς Entente, καὶ μόνο ἕνα στὰ ἑκατὸ ἂν εἶναι πιθανὸ πὼς θὰ νικήσῃ καὶ ἔστω καὶ ἂν εἶναι φόβος νὰ κἀνῃ ἡ Τουρκία εἰρήνην καὶ νὰ μὴ διαλυθῇ καὶ φόβος νὰ κατέδουσι οἱ Γερμανοὶ στὰ σύνορά μᾶς, ἢ πρέπει νὰμασθε μὲ κάποιον τρόπο ἀσφαλισμένοι ὅτι δὲ θάλληθῃ ἡ φοβέρα τῆς Entente καὶ θὰ πάρουμε καὶ δίχως πόλεμον κείνον πού μᾶς ἀνήκει ἢ τέλος πάντων νὰ ξέρουμε πὼς ἔχει ἑκατὸ στὰ ἑκατὸ ἢ Γερμανία πιθανότη νὰ νικήσῃ.

Ἀφοῦ τὸ τελευταῖον δὲν τὸ ξέρει καὶ δὲν τὸ βεβαιώ-

νει κανέναν, μένουμε τάλλα δού: Νά συμμαχήσουμε άμέσως με την Entente ή τουλάχιστο νάμαστε έτοιμοι νά τό κάνουμε, όταν θά είναι ώριμη ή έπιχείρηση γιά τάνοιγμα των Στενωών και πριν κριθή, ποιός θά ναι ό νικητής στο γενικό πόλεμο, ή νάμαστε άσφαλισμένοι πώς θάχουμε τά ίδια κέρδη και με δίχως συμμαχία και πόλεμο.

"Εν' άπ' αυτά πρέπει νά είναι ή έλληνική πολιτική.

Τό τελευταίο ζμω; σαν άπίστευτο μās φάνεται: ότι μπορεί νά γίνη. Μπορούμε νά ύποσχεθοδν κρυφά οι τρεις Δυνάμεις ότι θά μās δώσουν και δίχως νά πολεμήσουμε εκείνα, πού φκνερά μās λένε ότι θά τά πάρουμε μόνο αν πολεμήσουμε; Άπό πού άλλου μπορεί νά μās δοθή τέτια εξασφάλιση; Άπό πουθενά. Μόνο τίποτα ψίχουλα μπορούμε έτσι νά ελπίσουμε, γιά ελεημοσύνη, άπό κάνα σπασμωδικό ψευτοκίνημά μας στο τέλος του πολέμου, όπως στα 78, στο Ρωσσοτουρκικό πόλεμο. Και μόνο άπό καμμιά άπροσμένετη τύχη μπορούμε κάτι νά ελπίσουμε ή άπό καμμιά περιπλοκή. "Ωστε ή πολιτική αυτή είναι λαχειο. Μά δεν είναι λαχειο, θά πη κανείς και τάλλο, τό νά συμμαχήσουμε και αν ή πιθανότητα νά νικήση ή Entente είναι, όπως είπαμε, κ' ένα στα εκατό; Λαχειο είναι κι αυτό με τη διαφορά ζμω; ότι, ενώ τό κέρδος θά ναι ή ολοκληρωτική εθνική άποκατάσταση, κείνο πού διακινδυνεύουμε περισσότερο παρά όταν μένουμε ούδέτεροι είναι μιá λουριδα μόνο Μακεδονική, ενώ του άλλου, νά μένουμε ούδέτεροι και νά νικήση ή Entente, ή χασούρα θά ναι ό μισός Έλληνισμός και ή μισή Έλλάδα, ή Θρακασιατική. "Ο Βασιλιάς κ' οι Σύμβουλοι του έχουνε τό κουράγιο νά παίξουνε τέτιο λαχειο; Δέ θέλουμε νά τό πιστέψουμε.

Δέ μένει λοιπόν ως πιθανή πολιτική έλληνικής Κυβέρνησης κ' "Ελληνα Βασιλιά παρά ή συμμαχία με την Entente, ή άμεση ή σε πολύ κοντινό μελλούμενο καιρό.

Αυτή άκριδώς την πολιτική άκολούθησε ό Βενιζέλος άπ' την άρχή του Εύρωπείκου πολέμου. Κι ό Βενιζέλος είναι ό καθ'αυτε άντιπρόσωπος της πολιτικής αυτής, γιάτι αυτός ευτύχησε νά πρωθυπουργεύη στις περιστάσεις αυτές πού μās παρουσιάστηκε ή άνάγκη νά την άκολουθήσουμε. Άλλοι πολιτικοί μας μπορεί νά είναι όσο θέλει φίλοι της Συνεννόησης, αλλά δέ βρέθηκαν σε περίπτωση γιά νά παραδεχτοδνε και νά επιδιώξουνε συμμαχία τέτια και σύμπραξη. Μπορούμε λοιπόν νά πούμε πώς ή πολιτική αυτή συνταυτίζεται με τό πρόσωπο του Βενιζέλου, ότι είναι ό μόνος πού την άντιπροσωπεύει. Τώρα ξέρουμε ότι άφου κρατήθηκε έφτά μήνες περιμένοντας ό Βενιζέλος, τέλος κήρυξε πώς βρέθηκε ή ευκαιρία πού χρειαζότανε, γιά νά δοουμε άπ' την ούδετερότη, και ότι ό Βασιλιάς δέ βρέθηκε σύμφωνος και έπесе ό Βενιζέλος στις 21 του Φλεβάρη. Πρέπει λοιπόν νά συμπεράνουμε, άφου παραδεχτήκαμε ότι "Ελληνας Βασιλιάς δέ μπορεί νά ακολουθήση τωραδά άλλη πολιτική, ότι ή διαφωνία του

είταν' γιάτι δέ βρήκε τη στιγμή κατάλληλη και ότι τώρα ή καινούρια Κυβέρνηση περιμένει καλύτερη ευκαιρία και είναι έτοιμη κι αυτή νά έμψη στον πολεμικό χορό.

Πώς όμως ούτως ή άλλως τον πόλεμο ενάντια στον κυριώτερο άντιπρόσωπο της εθνικής πολιτικής; Τό ότι ή "Εξοδό μας από την ούδετερότη έμεινε γιά άργότερα—θά παρουσιαστή άραγες ή καλύτερη ευκαιρία;—είταν αυτό λόγος νά πολεμηθή ό Βενιζέλος με κάθε λογής ψέμα και κάθε λογής συκοφαντία και νάναγκαστή στο τέλος νά παραιτηθή άπ' την πολιτική; Πώς νά ξηγήσουμε τό ότι ό Βασιλιάς δέ διαφώνησε καθόλου σ' αυτή την καταδίωξη του Βενιζέλου από την Κυβέρνησή του; Και πώς νά ξηγήσουμε τό κήρυγμα στον έλληνικό λαό ότι οι εκλογές θά σημαίνουν λύση του ζητημάτου, αν θέλει ό λαός νά γίνη πόλεμος ή όχι και ότι θά εκλέξη μεταξύ Βασιλιά και Βενιζέλο; Και τί σημαίνουν οι χαρακτηρισμοί της Μικρής Άσίας ως άποικίας, ως Βελουχιστάν και ως Μαρόκου; Και τί σημαίνουνε οι συζητήσεις, αν μας συμφέρνει ή όχι ή κατοχή της; Και τί σημαίνουνε οι ύπαλληλικές αδιάντροπες μεταβολές;

"Η «Ν. Ημέρα» κηρύχνει πώς ή σημερινή Κυβέρνηση «άκολουθεί πιστώς, πιστότατα» την πολιτική του Βενιζέλου. Κ' έμεις ευρήκαμε ότι έτσι πρέπει νά κάνη αν ειν' έλληνική κυβέρνηση. Και θέλουμε νά παραδεχτοδμε ότι δέ λείε ψέματα ή κυβερνητική έφημερίδα. Πώς όμως συμβιβάζουναί τανάποδα πού είπαμε; "Η μήπως κοροϊδεύουν τον έλληνικό λαό οι άρχηγοί του; "Η μήπως παίζουνε ρόλο στην κρισιμώτερη εθνική περίπτωση μνησικακίες άσυχώρητες; "Η μήπως σωστά τά λείε ό Ν. Γιαννιός στο γράμμα του του περασμένου φύλλου του «Νουμά», ότι Βασιλιάς και Βενιζέλος ντύνουνε με την εθνική ύπόθεση προσωπικούς καυγάδες τους;

Γιά νά μην πιστευτοδν όλες αυτές οι ύποθέσεις, βρίσκουμε κ' έμεις όπως κ' ή «Ν. Ημέρα» αναγκαστά το συμπέρασμα πού καταχωρίσαμε άπ' τό άρθρο της μπροστά: Πρέπει ή Κυβέρνηση όπως μπορεί νά βρή τρόπο «να εξελείψη τās άμφιβολίας» γιά την πολιτική της. Τονίζουμε ζμω; κιόλας έμεις πώς ή πρώτη και χαρακτηριστικώτερη πράξη της Κυβέρνησης, γιά νά δείξη την ειλικρίνεια της πολιτικής της, είναι νά ευρη μέσο και νά κάμη τό Βενιζέλο, τον κυριώτατο άντιπρόσωπο και τη ζωντανή έγγύηση γιά αυτή την πολιτική, νά γυρίση άπό τη γνώμη της παραίτησής του. "Ας τά μπαλώση όπως μπορεί γιά τις περιφημες παραχωρήσεις, ώστε νά μ'ή βγή ψεύτης ούτε ό Βασιλιάς, μ' ούτε και ό Βενιζέλος: ούτε και πλανημένος νάβγη ό ένας ή ό άλλος. Δίχως νά γυρίση από τη γνώμη του ό Βενιζέλος, πώς θά πιστέψη ό έλληνικός λαός κ' οι ενδιαφερόμενες Δυνάμεις ότι άκολουθοδμε την ίδια πολιτική; Δέ θά ναι ζωντανή διάψευση αυτής της βεβαίω-

σης, όταν ή προσωποποίηση της πολιτικής αυτής, όταν ο πολιτικός ο μπιστευμένος και της Συνεννόησης και του ελληνικού λαού μένει αποκλεισμένος από το να πολιτευτή; 'Ο σά σχεδιασμένος μαστορικά αποκλεισμός του πολύ φυσικά δε θα εξιγνηθῆ ὡς αποκλεισμός της πολιτικής του, ἀφοῦ ὅλοι οἱ πολιτικοί μας σ' αὐτὸ προπάντων τὸ γνώρισμά του, σ' αὐτὸνε τὸ χωματισμὸ του καὶ στῆ διαχείρησιν τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων δὲν μποροῦν νὰ κάνουν οὔτε μισὸ Βενιζέλο; Τὸ ξαναλέμε λοιπὸν ὅτι ἡ πρώτη καὶ ἀναγκαιότερη δουλειὰ ποῦχει νὰ κάνῃ ἡ Κυβέρνησις στὸ δρόμο ποῦ της συμβουλεύει ἡ φιλική της ἐφημερίδα εἶναι νὰ φέρῃ πίσω τὸ Βενιζέλο. Ὑστερα χρειάζεται νὰ ποκηρύξῃ ὅσο μπορεῖ περὶ ἡγήγορα ὅλα τὰ ψέματά της. Καὶ γιὰ τίς ἐκλογὰς νὰ κηρυχθῆ ὅτι θὰ γίνουσι μεταξὺ Γούναρη καὶ Βενιζέλο καὶ ὅποιον ἄλλον ἀρχηγὸ καὶ ὅτι δὲν πρόκειται ὁ λαὸς νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ πόλεμο καὶ εἰρήνης, Βασιλιᾶ καὶ Βενιζέλο. Ἄν τυχὸν γιὰ ὅλ' αὐτὰ δὲν εἶναι πρόθυμη ἡ Κυβέρνησις, χρεὸς τοῦ Βασιλιᾶ νομίζουμε νὰ τὴν ἀναγκάσῃ.

Ἄν δεῖχνομε πολὺ μεγάλη ἀφέλεια— παιδιᾶστικῃ, ζητᾶμε τὸ συμπάθειο.

29.3.915

Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΜΟΥ Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

Ἡ Κοινή Γνώμη

⊙ ⊙ ΑΝΤΙΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΗ ⊙ ⊙

Ἀγαπητέ Νουμά,

Πληροφόρησε, σὲ παρακαλῶ, τὸ διάδοχο τοῦ συγγραμμένου Signor Paolo Benedetto Francesco (περὶ καλὰ πάει ἐδῶ νὰ ποῦμε Tedesco, καὶ ἄ; εἶναι τοῦτο ἔθνικὸ ἔννομα) Bonuomo (ἀλλήθεια, bonuomo, ἀφοῦ ὁ ἀπεθανὼν δεδिकाίωται) ἔστω καὶ αὐτοχτόνος) Gontalonieren κ. Gontalonieren II (συφορὰ μου, ἂν αὐτοὶ οἱ Gontalonieren πρόκειται νὰ ξεφυτρώουν σὰν τὰ κεφάλια τῆς Λερναίας Ὑδρας καὶ μάλιστα Ὑδρας με κεφάλια γεμάτα στρατιωτικὸ γερμανικὸ πνεῦμα, τὸ πνεῦμα ποῦ σίγουρα θάγε ὑπ' ἔψη του ὁ Heine λέγοντας τὰ λόγια ποῦ ἀρέσανε τοῦ μακαρίτη), πληροφόρησέ τον ὅτι «ὁ ἀδερφός μου ὁ Γιάννης» δὲν εἶπε ποθενὰ πὼς με μιά ταξιαρχία ἐννοοῦσε τὴν ὄχι σωστὴν Μεραρχία, τὰ 8—9000 τουφέκια, ποῦ ζήτησε τελευταία, ἂν δὲν κάνουμε λάθος, ὁ Βενιζέλος, ἢ με μιά Μεραρχία ἢ καὶ μ' ἓνα Σῶμα Στρατοῦ θὰ **ξοφλήσουμε καὶ δὲ θὰ μένη τίποτα πειά, παρὰ νὰ προσμένουμε νὰ συνάξουμε τὰ κέρδη.** Εἶπε μονάχα πὼς ὅσο ἡ στάσις τῆς Βουργαρίας εἶναι ἀκαθόριστη, οἱ Σύμμαχοι θάναγωνρῖσσουνε πὼς δὲν μποροῦμε νὰ διαθέσουμε τὸν ἄλλο στρατό μας καὶ ποῦ θάπρεπε. Ὅτι θὰ παίξουμε τελειωτικὰ τὴν τύχη τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸ νομίζει πολὺ πιθανό.

Ἀλλὰ μήπως καὶ ὁ Βενιζέλος ἐκρινε ἄλλοιως; Τί ἄλλο σημαίνει τὸ νὰ συνταυτίσουμε τὴν τύχη μας με τὴν Ἀγγλία; Κάπια φρονιμάδα βέβαια ποῦ χρειάζεται στὸ παίξιμο. Ἀλλὰ ποῦ βρίσκεται ἡ φρονιμάδα; Καὶ ἂν δὲν εἴμαστε μεῖς οἱ κατάλληλοι γιὰ νὰ κρίνουμε τὴν περίστασις καὶ τὸν τρόπο γιὰ τὸ σοβαρὸ ποινγίδι, λέει ἀκόμη «ὁ ἀδερφός μου ὁ Γιάννης», εἴμαστε ἔμωσ οἱ κατάλληλοι γιὰ νὰ κρίνουμε ποιοὶ εἶναι οἱ κατάλληλοι καὶ ποιοὶ οἱ ἀκατάλληλοι.

Αὐτὰ νὰ πληροφορήσῃ, σὲ παρακαλῶ, ἀγαπητέ Νουμά, τὸ διάδοχο καὶ μέσο τοῦ διαδόχου τὸ πνεῦμα τοῦ μακαρίτη Gontalonieren. Σοῦ κάνω ἀκόμη γνωστὸ ὅτι, γιὰ νὰ μὴν πονῶ τὰ χέρια μου, ἀνάλογα με τὴν βασταγερὴ παντιέρα παράγγειλα κ' ἐγὼ ἓνα κοντάρι. Καὶ ὅσο γιὰ τὴν **ἐγκράτεια**, λέει ὁ ἀδερφός μου κἐγὼ μαζί του, θὰ χαροῦμε, ἂν παραδεχθῆ τὴν ἀξία τῆς ὁ Gontaloniere II καὶ μπερῆσῃ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τίς σόδες καὶ τίς λεμονάδες τοῦ μακαρίτη.

29.3.915.

Σὲ χαιρετῶ

ὁ PERCE-GONFALON

ΟΙ ΤΣΑΡΟΥΧΟΦΙΛΟΣΟΦΟΙ

Ἀγαπητέ μου κυρ-Νουμά.

Σ' εὐχαριστῶ ποῦ ἔκαμες γνωστὰ τὰ βαφτίσια τοῦ ἀγαπητοῦ μου ἀναδεξιμοῦ τοῦ «Ἀφρονισμένου Τσαρουχοφιλόσοφου.»

Ἐκαμες ἔμωσ μιά παράλειψη.

Δὲν ἔγραψες συχρητήρια καὶ σ' αὐτὴν ποῦ ἐγέννησε τὸν τσαρουχοφιλόσοφό μου, ἀπὸ τὸν ὅποιον περιμένω πολλὰ καὶ μεγάλα σὲ ὅλους τοὺς κλάδους τῆς λογοτεχνίας, δηλαδὴ στῆ φιλοσοφικῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Φέξη.

Ὁ δικός σου

ΓΑΥΡΟΣ ΟΡΝΙΘΗΣ

ΕΘΝΙΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ ΕΠΙΤΑΞΕΩΣ

ΦΡ. 50,000.000

ΕΠΙ ΤΟΚΩ 6 0/0

Ἡγγυημένον διὰ τῶν πλεονασμάτων τοῦ Ἐλέγχου Ἐξοφλητέον εἰς τὸ ἄρτιον τὴν 30ὴν Ἰουνίου 1918

Ἡ ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

θέτει εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ

20,000 ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ τοῦ ἀνωτέρου Δανείου

πρὸς ἑκατὸν (100 ὀνόμια ἐκάστην

ἢτοι εἰς τὴν ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ Ἀρτίου

ἀπὸ τῆς 1ης μέχρι τῆς 30ῆς ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ἡ πώλησις γενήσεται ἐν Ἀθήναις διὰ τοῦ Κεντρικοῦ Καταστήματος, ἐν Πειραιεὶ διὰ τοῦ Ὑποκαταστήματος ΛΙΩΦ. ΜΑΚΡΑΣ ΣΤΟΑΣ, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διὰ τῶν Ἀνταποκριτῶν τῆς Τραπεζῆς.

ΑΠΟ ΤΟ Γ' ΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟ

“ ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ , ”

— ΣΤΟΝ ΙΔΑ —

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΩΣ

Φέρνει ὁ βοριάς τὰ χιόνια ὁ νότος τὴ βροχὴ
Μὰ τῆς Μαριῶς τὰ μάτια φέρουν ἀνοιξή
Μιά τῆς ματιὰ οἱ ἀνέμοι παύουν νὰ φυσοῦν,
Μιά τῆς ματιὰ κι' ὁ γῆλιος λαμπροφαίνεται.

ΤΑ ΡΟΥΧΑΚΙΑ

Βάνει ἡ παιδούλα τᾶσπρα τῆς βγαίνει κι' ἀσπρίζει ὁ
[τόπος,
Γαλάζια πᾶσι καὶ ντύνεται κι' ὁ κόσμος γαλαζιάζει.
Μαῦρα ρουχάκια φόρεσε κι' ἤγγε μαυροντυμένη
Γις κι' οὐρανὸς ἐμαύρισε στὸ γοργοπερασμά τῆς.

ΟΜΟΡΦΟΝΙΑ ΑΝΑΣΤΕΝΑΞΕ

Ὅμορφονιά ἀναστενάξε ψιλά σὲ παραθύρι
Κι' ὁ νιὸς τοῦ περνοδιάβαινε στέκεται τὴ ρωτᾷ :
— Κοπέλλα μου πανέμορφη τί ἔχεις κι' ἀναστενάξεις ;
Ἄ θέλεις μῆλο πέμε το κιδῶνι γυροπέ το
Ἄ θέλεις ρόδο κόκκινο πέμε νὰ πὰ σ' τὸ φέρω.
— Μηδὲ καὶ μῆλο θέλω ἐγὼ μηδὲ κιδῶνι θέλω
Μηδὲ καὶ ρόδι κόκκινο νὰ πὰ νὰ με τὸ φέρεις.
Σύρε καλὲ μου κι' ἄσε με νὰ βαρυναστενάξω.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΑΚΙ ΜΙΛΑΓΕ

Στὸν κ. Μάρκο Τσιριμῶκο

Τὸ φεγγαράκι μίλαγε μετὸν ἀποσπερίτη
— Ἀποσπερίτη, γλήγορι τοῦ πᾶς καὶ βασιλεύεις,
Κάνε νὰ ἴδεις τὴ μάννα μου νὰ πῆς τὴν ἀργιὰ μου,
Κοπέλλα με σταμάτησε μετὸ τραγουδιόμα τῆς
Μὰ τὸ τραγοῦδι τέλεψε καὶ γὰρ τὸ δρόμο πῆρα.

ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Ὅμορφονιά στὴν ἀνοιξὴ πικρὰ παραπονιέται.
— Ἀνοιξὴ ἀνοίγεις τὰ δοντρά φέρνεις τὰ χελιδόνια
Καὶ μένα τὴν καρδούλα μου τότε θὰ συνεφέρεις ;
Νὰ ξιμνοῦναι σὰ μιλιά σὰν ἀσπρη μυγδαλίτσα,
Νὰ κεληδοῦν σὰ κλώνια τῆς χίλω λογιῶ πουλάκια ;

ΕΙΔΑ ΤΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Εἶδα τὸ ἡλιοβασίλεμα στὴ θάλασσα στὸν κάμπο
Τὸν εἶδα τὸν ἀγερνὸ πρὶ πάρε νὰ χαράξει
Εἶδα καὶ τὴν ἀγάπη μου μαζὺ μᾶλλα κοράσια
Σὰν κρίνο σὰν τριαντάφυλλο μὲς στ' ἄλλα τὰ λουλούδια.
Πῆγα καὶ διαλογίζομαι καὶ νᾶβρω δὲν μποροῦσα
Ἄν εἶν' ἡ ἀγάπη μ' πρὶ ὁμορφῆ, ὁ ἀγερνὸς ἂν εἶναι,
Γιὰ τὰ ἡλιοβασίλεμα στὴ θάλασσα, στὸν κάμπο.
Πουλὰκι στὴν αὐλίτσα μου γλυκὰ ἀκουσα νὰ λέει:
Ὅμορφο-ν-τὸ βασίλεμα στὴ θάλασσα, στὸν κάμπο
Κι' ἀγερνὸς εἶναι γλυκὸς πρὶ πᾶρε νὰ χαράξει
Μὰ εἶναι ἡ καλὴ σου πρὶ ὁμορφῆ καὶ πιότερο γλυκειὰ
[ναί.

ΑΝΟΙΓΟΥΝ ΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ

Ἀνοίγουν τὰ τριαντάφυλλα καὶ χαίρουνται, καὶ λένε :
Ὁ ἥλιος μᾶς γλυκοφιλεῖ τ' ἀγέρη μᾶς χιιδνεῖ
Μᾶς νανορίζουν τὰ πουλιά μᾶς χαίρουνται τ' ἀηδονία
Μᾶς κόφτουν καὶ οἱ πεντάμορφες στολίζονται καὶ τρέ-
[πουν.

ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΜΑΪΟΥ

Μέρα τοῦ Μαῖου νιὸς ἄγουρος περλάτα,
Ἐσυνένυχε μιζρούλα μιζρομάτα,
Τὰ ματάκια τους τὰ μαῦρα ἀντικρουστήκαν
Ὁ νιὸς ὁ ἄγουρος καὶ ἡ κόρη ἀγατηθήκαν.

Μέρα τοῦ Μαῖου τὴν κόρη ἐπαντρεύαν
Μ' ἀρχοντόπουλο, τραγοῦδαγαν χορεύαν
Κι' ὁ νιὸς ὁ ἄγουρος, λεβέντης πρὶ φτασμένος
Σὲ περιγιάλι ἀνεκοίτουσαν πνιγμένους.

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ

Πλάι σὲ ποτάμι κίθεται καὶ κλαίει ὁ νιὸς καὶ λέει :
Τὰ δάκρυμ μου, ποτάμι μου, στὸ περβολάκι φέρ' τα
Στὸ περβολάκι το' ἀκαρδῆς τῆς κόρης το' ἀπονιάρας,
Νὰ ποτιστοῦνε τὰ δοντρά νὰ πικραθεῖ ὁ καρπὸς τους
Νὰ κόψει ἡ νὰ νὰ φάει ἡ νὰ νὰ ξαφνιασθεῖ νὰ λέει :
Γιατί καρποὶ μου εἰστε πικροί. — Τὸ ποταμάκι ρωτᾷ :
— Ποτάμι μου τί γίνηκε καὶ οἱ καρποὶ πικραθήκαν ;
— Ἐκατσε ὁ Γιάννος πλάι μου κ' ἔκλαψε στὰ νερά μου.
Ἐποτιστήκαν τὰ δοντρά καὶ πίκρανε ὁ καρπὸς τους.

ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ Ν. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

Στό γήλιο ή μυγδαλιά πολύ μικρά παραπονιέται
—Γήλιο που με ξεγέλασες κι' άνοιξα πριν την ώρα,
"Άπονε με παράτησες κακὲ πηγές και κρύφτης
Τώρα οί άγέρηδες φυσούν τώρα τὰ χιόνια πέφτουν
Καίνε τὰ δόλια άθήσια μου τὰ φύλλα μου μαραίνουν.

ΦΥΣΑ Ο ΑΓΕΡΑΣ

Φυσά ο άγέρας τὰ κλωνάρια και λυγίζουνε
Και τὰ παρόνιά τους άρχινίζουνε
— Πάψε άγέρα νά μᾶς σέρνεις και νά μᾶς λυγᾶς
Ποιχού νά μᾶς τσικίσεις πάψε νά φυσᾶς.

ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΕΝΟΥ ΦΙΛΗΝΤΑ

Καλόχριστο σπιτάκι σὲ παλάτι διπλός,
Μέσα βασιλοπούλα πήγε κίεστημε,
Τὸ περιτριγυρίζουν πριγκηπόουλα
Κι ὁ βασιλὲς τὴν πόρτα πάει βαυοχτυπᾶ
— "Άνοιξε περδικά μου κ' ἔβγα ἀηδόνι μου
Νάφέσεις γιὰ νά πάρεις πριγκηπόουλο
—Μήτε τὴν πόρτα άνοιγῶ μηδὲ βγαίνῶ ἐγὼ
Μηδὲ ν' άρέσω θέλω πριγκηπόουλο.

ΠΕΡΙΒΟΛΑΚΙ

Κορίτσι δεκοχτὸ χρονῶ πλούσιο περιβολάκι
Θέλω γιὰ μίμλα παίρνῶ τὰ θέλω γιὰ πορτοκάλια
Θέλω γιὰ κίτροκίβινα τὰ στήθια σου τ' άφράτα.
Κορίτσι δεκοχτὸ χρονῶ πλούσιο περιβολάκι
"Ό,τι καρπὸ κι' άν ὄρεχτῶ δὲ μοῦ τόνε στερεθεῖς.

ΝΥΧΤΑ ΠΑΡΕ ΤΟ ΔΡΟΜΟ...

Νύχτα πάρε τὸ δρόμο άγαπούλα μου
Κ' εἶμι στὸ περιγιάλι περδικιούλα μου
Τ' ἔχω στοιχηματίσει με τὰ κίμματα
Γιὰ νὰ τὰ ξεπεράσω στὰ φιλήματα,
Ἐκεῖνα θὰ φιλοῦνε τὴν άφρογαλιά,
Και γὼ κόκκινα χέλια μεσάκια γλυκά.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

— Σὲ λίγες μέρες ὁ συνεργάτης μας Λέων Κουκούλας βγάζει μιὰ σειρά τραγούδια του με τὸν τίτλο «Τῆς ζωῆς και τοῦ θανάτου». Μερικά ἀπὸ τὰ τραγούδια του, λ. χ. «Τὸ τραγούδι τοῦ ἀλήτη», «Οἱ χαροκόποι», τὸ «Ἄτικὸ χάρισμα» ποροῦνε νά χρησιμεύσουνε γιὰ ὑποδείγματα στοὺς ἔμμετρος ἀερολόγους τῆς τελευταίας φωνηιάς. Τὸ βιβλίο τοῦ Κουκούλα θὰ πουλιέται δυὸ δραχμὲς και τὸ συσταίνουμε θερμότερα στοὺς ἀναγνώστες μας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ Β.ΧΑΤΖΗ

Κεῖνο ποῦγινε και γίνεται στὴν ποιήσή μας, γίνεται και στὴ ζωγραφική. Ἐνῶ δηλαδὴ ἡ ἑλληνικὴ φύση ἔχει τόσα στοιχεία ἀνεκμετάλλευτα, νά ποῦμε, στὴν ποιήση, καθὼς τὴ θάλασσα, λόγου χάρι, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ποιητὲς μας ποῦ δὲν εἶχανε τὴ δύναμη νά δημιουργήσουν ἕνα δικὸ τους κόσμο, περιοριστήκανε στὴ μίμηση τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ και στὴν ἀπλή περιγραφή τῆς ζωῆς τοῦ βουνοῦ και τοῦ κάμπου. Κ' ἐνῶ ἀκόμα κι' ἀπὸ παράδοσι, κι' ἀπ' αὐτὴ τὴν ἴδια τὴ γεωγραφικὴ θέση τῆς χώρας μας εἴμαστε θαλασσινοὶ τὸ πιὸ πολὺ, δὲν μπορέσαμε ν' ἀποχτήσουμε κανένα σχεδὸν ἄξιο τραγουδιστὴ τοῦ γαλοῦ. Ἄν ἐξαιρέσουμε δυὸ παλιούς ποιητὲς, τὸ Σπηλιωτόπουλο και τὸ Λαμιανό, κανένας ἄλλος δὲν ἔγραψε γιὰ τὴ θάλασσα, τὸ πιὸ πλούσιο αὐτὸ ποιητικὸ στοιχεῖο τοῦ τόπου μας. Ἐγραψε κι' ὁ Παλαμάς, βέβαια. τοῦς «Καίμους τῆς Λιμενθάλασσας» κι' ὁ Παρφύρας πολλές φορές νοιώθει τίς ὁμορφες συγκινήσεις ποῦ γεννᾶ ἡ πολύτετρα ζωὴ τῆς. Μ' αὐτοὶ εἶναι ὑποκειμενικοὶ ποιητὲς και ἡ θάλασσα δὲ μπόρεσε νά σταθεῖ σὰν ἀντικειμενικός, νά ποῦμε, σκοπὸς στὴν ποιήσή τους. Πρόκειται γιὰ κείνους ποῦ ἀποκλειστικὰ τὴ θάλασσα τραγουδῆσαν. Τὸ ἴδιον λοιπὸν γίνεται και στὴ ζωγραφική. Στὴ ζωγραφικὴ μάλιστα ὑπάρχει και τ' ἄλλο τὸ πιὸ σοβαρό. Ἐνῶ τὸ ἑλληνικὸ τοπίο εἶναι γυμνὸ μᾶλλον και ξερὸ και τὸ γαλαξιο τοῦ βουνοῦ δὲν ἑναρμονίζεται με τὸ φατνιασμαχορικό πράσινο τοῦ κάμπου, ἡ θάλασσα, ἀντίθετα, ἐκπληνεται πλούσια γύρω μας, μ' ὅλες τίς ἀναλλαγὰς τῶν χρωμάτων τῆς, με τοὺς θυμούς τῆς και τὰ χάρια τῆς, με τὰ κρογαλῖα τῆς και τοὺς βράχους τῆς, με τὴν πολυμορφὴ τέλος ζωῆς τῆς. Καί μετὰ σ' ἕνα σωρὸ ζωγράφων ποῦ δὲν εἶχανε τὴ δημιουργικὴ δύναμη ἐνὸς Γκούζη κ' ἐνὸς Λύτρα, με κόπο ξεχωρίζουμε τοὺς λιγιστοὺς θαλασσογράφους μας, τὸ Βολωνάκη, τὸ Μπορταλέντη, τὸ Ριλιανὸ και τὸ Β. Χατζῆ, ποῦ λίγο καιρὸ τώρα πέθανε, χωρίς νά μπορέσει νά τελιώσει τὸ ἔργο του, γιατί πάει νά πιστέψει κανένας πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ μικρογραφικὸ κάθε ρομιτοῦ τεχνίτη.

Στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Ζαππεῖου ἔχουν ἐκτεθεῖ ὅλοι οἱ πίνακες, μικροὶ και μεγάλοι, τὰ σχέδια και τὰ σκίτσα τοῦ Χατζῆ, ἕσα δηλαδὴ δὲν εἶχανε πουληθεῖ στὸ διάστημα ποῦ ζῶσε. Μπορεῖ ὅμως ἀπὸ τὴν ἐκτεσθὴ αὐτὴ τῶν ἔργων του πλατύτητα νά τόνε κρίνει κανένας, γιατί βρίσκονται μετὰ και ὅλα του σχεδὸν τὰ ἔργα, καθὼς κι' ὁ μεγάλος του πίνακας τῆς Νουμαχίας τῆς Ἑλλης, ποῦ σύνθεσε μ' εἰδικὴ ἐντολὴ τοῦ Ὑπουργεῖου τῶν Ναυτικῶν, ἃ δὲν κάνουμε λάθος. Ἐνα περίεργο θὰ παρατηρήσουμε πρῶτα πρῶτα, θέλοντας νά παραβάλουμε τὰ πρῶτα σχέδια τῶν ἔργων του, τὰ σκιαγραφήματά του, μ' αὐτὰ τὰ ἴδια πάλι σὰν εἶναι ἐχτελεσμένα. Χωρὶς στὴν ἐχτέλεσή τους νά ὕστεροῦνε

στή σύνθεσή, τὰ σκιαγραφήματά του μᾶς δίνουν μίαν ἐντύπωση πρὸς ἐντονη. Ἐίναι κακὸς ὁ χρωματισμὸς τοῦ Χατζῆ καὶ γι' αὐτὸ;

Ἐνας θαλασσογράφος θὰ μπορούσε ποτὲ νά ναι δυνατότερος στὸ κραγιόνι πρὸς τὸ χρωστήρα: Νὰ ἔνα περίεργο πρᾶμα. Κι' ὅμως τὰ σκιαγραφήματα τοῦ Χατζῆ ἔχουνε μὴ δύναμη καὶ μίαν ἐντέλεια ποὺ δὲ μᾶς παρουσιάζουν οἱ ἴδιες αὐτὲς του σύνθετες σάν εἶναι μὲ χρώμα ἐχτελεσμένες. Δὲ μπορούμε μολοντοῦτο νὰ ποῦμε πῶς ὁ Χατζῆς δὲν εἶναι καὶ στὸ χρώμα δυνατός. Στὸ «Ψῶνισμα τοῦ Ναυτικῆς στὸ Μουδρό», ἔνα μικρὸ χαρακτηριστικώτατο πίνακα, βλέπουμε μίαν ἐξαιρετικὴ εὐγένεια στὸ χρώμα του, ἔνα γαλάζιο ποὺ μπορεῖ νὰ χαρακτηριστεῖ γιὰ ἀποκλειστικὰ ἑλληνικὸ. Κι' ἄλλοι ἀπὸ τὸν μικρὸς του πίνακες, ὅπως οἱ «Πρόσφυγες στὸ κατάστρωμά», ἢ «Περιπολία νυχτός», τὸ «Πλύσιμο τοῦ καταστρώματος» ἔχουν ὅλη τὴ δύναμη καὶ στήν πνοή καὶ στὴ σύνθεσή τους, γιὰ νὰ μπορούνε νὰ χαρακτηριστοῦνε ὡς *ἔργα*. Ἐνα μικρὸ τετράγωνο θάλασσας ἀφρισμένης εἶναι μοναδικὸ στήν ἀπόδοσή του. Ὁ Χατζῆς ἔφερε πραγματικὰ τὰ μυστικὰ τῆς θάλασσας καὶ τῆς ἀνατριχίλης τῆς. Μπορεῖ νὰ πει κανένας πῶς εἶναι ὁ πρὸ ἐμπνευσμένος θαλασσογράφος μας. Τὴ ντελικατέτα ποῦχει ὁ Βολωνάκης στὸ δούλεμα δὲν τὴν ἔχει βέβαια. Ἐχει ὅμως ἄλλα χάρισματὰ καὶ φυσικὰ καὶ τεχνικὰ. Ὁ Χατζῆς εἶναι ποιητὴς θαλασσογράφος. Δὲν ἔπιανε ἄπλᾶ νὰ ποδοῖ ἔνα κομμάτι θάλασσας. Ἦξερε νὰ διαλέγει τὴ στιγμὴ τὴν ποιητικὴ τῆς θάλασσας. Γι' αὐτὸ μᾶς συνεπαίρνει σὲ κάποιους τοῦ πίνακες ποὺ παρασταίνουσι ὀνειρεμένα σὺθαμπα καὶ δελινά. Θαρρῶ πῶς μὴ ἐπάρκεια στὴ ζωὴ του, ἐπάρκεια ποὺ λείπει ἀπὸ ζωὴ κάθε ρομιοῦ τεχνίτη, θὰ μᾶς τὸν παρουσίαζε πρὸς δυνατό. Στὴ θέσῃ ποὺ παρασταίνουσι τὰ ναυτικὰ τρώπια τῆς Ἑλλάδος στὸν τελευταῖο τῆς πόλεμο, θὰ προτιμούσαμε μεις ἄλλες σύνθετες ποὺ νάχουν καλλιτεχνικὴ σημασία μεγαλύτερη παρὰ ἱστορικὴ. Μ' αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνει. Ὁ μεγάλος τοῦ πίνακα ἢ «Ναυμαχία τῆς Ἑλλάδος» εἶναι μοναδικὸς στὴ σύνθεσή του, ἂν καὶ εἶναι γνωστὸ πῶς τὸν ἐπίεσαν πολλοὶ οἱ ἐπιτολοδοῦτες του σὲ πολλὰ σημεῖα, γιὰ νὰ μὴ φανεῖ ἀνακόλουθος στὴν πολεμικὴ ταχτικὴ καὶ στὴν παραταξὴ μάχης σκαφῶν. Βίψαμε πῶς τὰ δύο σκιαγραφήματα τοῦ ἔργου α. τοῦ μᾶς τὸν παρουσιάζουνε πρὸς δυνατό. Κι' πραγματικὰ ὁ χρωματισμὸς τῆς θάλασσας σ' αὐτὸν τὸν πίνακα καθὼς καὶ στὸν ἄλλο μεγάλος πίνακα ποῦχει, τὴ «μεταφρᾶ τὸ νεκροῦ τοῦ Βασιλιά ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη», ἔχει κάτι τὸ βαρὺ καὶ τὸ σκοτεινὸ. Δὲν μπορούμε βέβαια ν' ἀμφισβητήσουμε τὴν ἀλήθεια σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο. Ἡ θάλασσα ἔχει κάποιον μυστήριον στὴς ἐνλλαγὰς τῶν χρωμάτων τῆς. Τυχαίνει πολλές φορὲς νὰ βλέπουμε τὸν οὐρανὸ γαλάζιο καὶ τὴ θάλασσα πράσινη. Μὰ κείνο τὸ βαθὺ γαλάζιο του σὰ νὰ μὴν ἱκανοποιεῖ τὸ μάτι. Ἄν ὅμως ἀναπρασταίνει τὸ πραγματικὸ, ὀχλαδὴ τὴ φύση, θὰ πει πῶς ἀνταποκρίνεται καὶ στὴν Τέχνη, ὅταν πᾶ δὲν παίζει

κανένα ρόλο ἢ ἰδιοτροπία τοῦ ματιοῦ. Ὁ Χατζῆς ἔχει ἀκόμα καὶ μίαν ἄλλη δύναμη. Τὴ διαφάνεια στὸ σκοτάδι. Στὸν πίνακά του ποὺ παρασταίνουσι νύχτα εἶναι ἀπαράμιλλα δυνατός. Ἐχει ἀκόμα καὶ μερικὰ χαρακτηριστικὰ του paysages, καθὼς ἐκεῖνο ποὺ ἀνήκει στὴν κ. Κυβέλη, καὶ τ' ἄλλο ποὺ ἀγόρασε ὁ κ. Κογεβίνας. Ὁ Χατζῆς εἶχε συνθέσει τὸ σκῆδιο καὶ τῆς δευτέρας ἑλληνοτουρκικῆς ναυμαχίας, ποὺ ὁ ξαφνικὸς του ὅμως θάνατος τ' ἀφῆρε ἀνεχτέλεστο.

Θάρρεπε ξεχωριστὰ νὰ μιλήσει κανένας γιὰ κάθε τοῦ ἔργο. Μ' αὐτὸ ἴσως νὰ ξεφεύγει ἀπὸ τὴ δικαιοδοσία ἐνὸς ἀνθρώπου, ποὺ ἂν καὶ δὲν ἔχει παρεξηγημένη τὴ λέξι «αἰσθητικὴ», δὲ μπορεῖ μολαταῦτα νὰ ἐπιμείνει καὶ πολὺ στὴς τεχνικὲς λεπτομέρειες. Κεῖνο ποὺ πρέπει νὰ τονιστεῖ ἰδιαίτερα εἶναι πῶς ὁ Χατζῆς σημεῖωσε μίαν ἐποχὴ στὴν ἱστορία τῆς τέχνης μας καὶ πῶς ἂν ἔχει μερικὲς ἀτέλειες, αὐτὲς πρέπει ν' ἀποδοθοῦνε σ' ὅτι αὐτὸς εἶταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ τράδηξαν ἕναν παρόμοιο δρόμο καὶ ἀκόμα στὴν ἐγκληματικὴ ἀφροντισία τῆς Πολιτείας, ποὺ τὸν ἐθυμῆθηκε ὅταν ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴ ζωὴ τὸν εἶχε φέρει πᾶ μπροστὰ στὸν ταφῶ.

ΚΙ' ἈΛΛΑ ΔΥΟ ΔΟΓΙΑ

Σὲ μίαν αἴθουσα τοῦ «Περικλέους» ὁ νέος ζωγράφος κ. Λυκ. Κογεβίνας ἔκανε τὴν ἐκθεσὴ τῶν ἔργων του. Καθὼς κι' ὁ ἴδιος θὰ πιστεῖται (ἐμεῖς τοῦλάχιστο θέμε νὰ τὸ πιστεύουμε αὐτὸ) δὲ βρῆκε ἀκόμα τὸ δρόμο του. Ἡ καλύτερα τὸν βρῆκε, μὰ σήμερα δὲν ἔχει ἀκόμα ἀποχτήσει τὴ δύναμη ποὺ ἂν τὸν βρῆθεῖσε γιὰ ν' ἀνταποκρίνεται στὸ ἴδιο του τὸ ἰδανικὸ. Ἀηλικὴ τοῦ χρειάζεται, καθὼς κι' ἄλλοι τονίσανε, τὸ métier. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔχει καμμὴν σημασία γιὰ ἕναν τεχνίτη τόσο νέο. Φτάνει πῶς ἂν καὶ νέος εἶναι προσωπικὸς, κι' ἔχει μίαν προσωπικότητα πρωτοτυπία, ὅσο καὶ σερνή. Ἡ τεχνικὴ τοῦ στήν ἔννοια τῆς πραγματικῆς Τέχνης. Ἡ τάση ποὺ ἐκδηλώνει σ' ὅλους σχεδὸν τοῦ μικροῦς τοῦ πίνακα, τὰ πρὸς ἕνα ὀρισμένον πάντα σημεῖο, κείνο ὀχλαδὴ ποὺ μᾶς κάνει νὰ λέμε πῶς εἶναι στυλίστας, εἶναι ἀξέπαινη. Ἐἶναι ὁ τεχνίτης ποὺ ξέρεῖ τί θέλει καὶ ποὺ ἂ δὲν μπορεῖ νὰ ἐνσαρκώσῃ τὸν πόθο του δὲν παύει νὰ ποδοῖ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸ. Πολλοὶ πίνακες του εἶναι σκληρὰ δουλεμένοι παρ' ὅλη τὴν ἀραχνιὸφάνη, sensibilité ποὺ φανερώνει ὁ τεχνίτης τὸς συχνα, παντοῦ σχεδόν. Ἄλλοι ὅμως σάν τὸ «Περικλέους» τὴ μοναδικὴν τοῦ «Nocturne», τὸ «Σηκουάνα», τὴν «Ἀκρόπολη» καὶ ἕνα ὄμοιο ἀκόμα κερκυραϊκὸ τοπίο, ἔχουν καὶ μὴς λεπτότητα ξέχωρη, ὅπως τοῦ οὐλοῦ στὴν ἀπόδοσή τους καὶ τὴν ατομικὴ πνοὴ τοῦ τεχνίτη τους ἀκόμα, ποὺ ἀνήκει δίχως ἀμφισβησία στὸ Αὔριο. Γιατὶ σήμερα ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ μᾶς παρουσίασε, οὔτε σ' ἕνα σταθμὸ ἐξέλιξις δὲ μπορεῖ νὰ πει κανένας πῶς ἔφτασε. Βρίσκεται ἀκόμα στὴν ἀρχὴ ἐνὸς δρόμου, δρόμου ποὺ ὀδηγεῖ ὅμως δίχως ἀμφισβησία σ' ἀνιστορία τῆς ἀληθινῆς Τέχνης.

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

15.—

Τόσο μόνο έννοώ, πώς αὐτὸν τὸ χειμῶνα, πού σέ κάθε ἀνάμνηση πού μοῦ ἀφησε οὔτε θέλω οὔτε μπορῶ νὰ γυρίσω, ἢ εὐτυχία μου εἶτανε στὸ πὼς βρῆκα στὸ τέλος κάτι, πού θὰ βοηθοῦσε, ὅπως πίστευα, στὴ σωτηρία τῆς γυναίκας μου. Τὴ εὐτυχία εἶταν ἐκεῖνη! Νὰ μὴ μένω πιά ἀπραγῶς θεατής, μὰ νὰ μπορῶ νὰ λάβω μέρος, νὰ ἐνεργήσω, νὰ ἐργασθῶ μ' ἕναν ὀρισμένο σκοπὸ μπροστά μου, ἕνα σκ.πό, πού πίστευα τουλάχιστο πὼς θὰ τὸν πιτύχω. Τὸν καιρὸ τῆς νιότης μου μιὰ τέτοια πηγή θὰ φαινότανε ἴσως πολὺ φτωγὴ. Μὰ εἴταν τὰ χρόνια ἀρχίζουσε νὰσπρίζουν κάπως τὰ μαλλιά, ἀρκεῖται κανένας μὲ λιγότερα παρότι πρῖν. Τότε μπορεῖ νὰ ζῆ καὶ νὰ ὑπεφέρῃ, εἴταν πιστεύῃ πὼς εἶναι δυνατὴ μιὰ καλλιτέρεψη καὶ μὲ τὴ συναίστησι πὼς αὐτὴ βρίσκεται μέσα στὰ σύνορα τοῦ δυνατοῦ, μπορεῖ νὰ βρῆ κάτι, κάτι πού νὰ μοιάζῃ κάπως μὲ τὴν εὐτυχία.

Σὲ μένα ἦρθε αὐτὴ ἢ βοήθεια τὴν ἴδια στιγμή πού ἢ ὑποψία, πὼς ἢ ζωὴ τῆς πόλης εἶταν ὀλέθρια γιὰ τὴ γυναίκα μου, ἀρχισε νὰ γίνεται σιγὰ σιγὰ βεβαιώτικα καὶ τέλος ἔφτασε στὴν ἀπόφαση νὰ τὴν πάρω ἀποκεῖ καὶ νὰ γυρίσουμε στὴν ἐξοχὴ, πού δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσουμε. Ὁ γιατρός μοῦ δυνάμωσε τὴν ἀπόφαση αὐτὴ καὶ εἴταν εἶπα τῆς γυναίκας μου τὸ σχέδιο αὐτό, σὰν ἀπλὴ πιθανότητα, τὸ πρόσωπό τῆς ἔλαμψε, σὰ νὰ τῆς ἔταξα τίς χαρὲς τοῦ παράδεισου, κ' εἶπε μόνο :

— Μπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς αὐτὸ γιὰ μέ; Τὸ θέλεις;

Τὰ λόγια αὐτὰ μοῦ δῶσαν ἐνέργεια καὶ ζωὴ καὶ μέσα σ' ἕλη τὴν ἀπελπισία, ἕλη τὴν ἀνησυχία καὶ ἔλα ὅσα ἔχω περιγράψει πρῖν καὶ διηγήθηκα, μέσα σ' ἔλα ὅσα μὲ κατασυντρίβανε, τὰ λόγια αὐτὰ λάμπανε μπροστά μου σὰν ἄστρα στὸ σκοτάδι καὶ μὲ κεντούσανε στὴν τελευταία μεγάλη προσπάθεια, πού ἔλπιζα πὼς θὰ ξαναέδινε τὴ χαρὰ σ' ἔλους μας. Ὅσο περισσότερο τὰ συλλογιζόμουνα, τόσο πιθανότερο μοῦ φαινότανε πὼς εἶχα τώρα βρεῖ ἐκεῖνο πού θὰ ξανάνοιγε τῆς γυναίκας μου τὸ δρόμο τῆς ζωῆς. Σὰν ἕνας πού φαντάζεται πὼς βρῆκε ἕνα φυλαχτό, πού τοῦ δίνει τὴ δύναμη νὰ κἀνῃ θάματα, στήριξα ὅλες τίς ἐλπίδες μου σ' αὐτὸ τὸ σχέδιο καὶ εἴταν τέλος βρεθήκαμε στὴ μικρὴ βίλλα, πού εἶτανε χτισμένη σ' ἕνα ψῆλωμα μὲ θέα πρὸς τὰ φερόδ καὶ πρὸς τὰ δάση, στὴ βίλλα, πού τὰ φύλλα τῶν λευκῶν σαλεύανε μπρὸς στὸ παράθυρο, ὅπου θὰ καθότανε ἢ γυναίκα μου νὰ μὲ προσμένῃ νὰ γυρίσω ἀπὸ τὴν ἐργασία μου, εἴταν λοιπὸν βρεθήκαμε κει, εἶχα τὴ βεβαιότητα πὼς εἶχε βρεθεῖ πιά ἢ λύση. Ὅσο καὶ νὰ μοῦ φαίνεται τώρα αὐτὸ παράξενο, τότε εἶμουνα γε-

μάτος βεβαιότητα. Πίστευα κ' εἶμουνα μὲ τὴν πίστη μου εὐτυχισμένος ὅσο δὲ λέγεται.

Ποτὲ μου ἄλλη φορὰ δὲν αἰσθάνθηκα περισσότερη χαρὰ κ' ἐλπίδα, ὅσο εἶταν ἀρχισε νὰ πέφτῃ τὸ χειμῶνα αὐτὸν τὸ χιόνι καὶ νοιώσαμε κείνο τὸ ξεχωριστὸ κρυφὸ αἰσθημα, πού εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν βορεινῶν κλιμάτων πὼς εἶμαστε ἀποκλεισμένοι ἀπ' ὅλους καὶ ἀπ' ὅλα. Ἀπὸ τὴ σοφίτα ὡς κάτω στὸ ὑπόγειο εἶταν ἔτοιμο τὸ σπῖτι μας καὶ, ὅπως πρῶτα, ταχτοποιώντας ὅλα καὶ στελίζοντας τίς κάμρες μὲ πραγματάκια κ' ἐφευρέματα, πού εἶναι τὸ ξεχωριστὸ μυστικὸ τοῦ θηλυκοῦ φύλου, πήγαινε κ' ἐρχότανε πάλι μεταξὺ μας ἢ γυναίκα μου. Οἱ φωνὲς τῶν παιδιῶν ἀντηχοῦσανε στίς κάμρες, τὰ καναρίνια κελαδοῦσαν, ὁ σκύλος γαύγιζε μὲ τὰ παιγνίδια καὶ τὰ μαλλώματα τῶν παιδιῶν. Καὶ τὸ πιάνο δὲν εἶτανε πιά κλειστό.

Ἄνοιξε ἕνα βράδι, πού λίγο τὸ περίμενα. Δίχως νὰ προδώσῃ τὸ σκοπὸ τῆς οὔτε μ' ἕνα λόγο, ἦρθε ἢ ἔλσα κάτω στὴ σαλα καὶ κάθησε στὸ πιάνο. Μὲ κοίταξε καθὼς πέρασε μπροστά μου κ' ἐνοιώσα πόσο εἶταν εὐτυχισμένη, πού μποροῦσε νὰκολουθῇ τοὺς πόθους τῆς. Ἀπὸ τότε πού πέθανε ὁ Σβέν καὶ δὲν μποροῦσε νὰκούῃ τὴν χρυστάλλινη φωνή του νὰ σμίγῃ μὲ τοὺς ἴχους τοῦ πιάνου, ἢ γυναίκα μου δὲν ἤθελε νὰ τραγουδήσῃ τοὺς σκοπούς, πού τοὺς ἄκουγε πάντα μόνο ἐκεῖνος. Μόλις πίστευα τὰ μάτια μου εἴταν τὴν εἶδα νὰ καθῆσῃ στὸ πιάνο καὶ νὰρχίσῃ νὰ παίζῃ.

Καὶ σὲ λίγο ἀντηχῶσανε στὴν κάμαρα τὰ λόγια :

Λευκὲ μου κύκνε,
βουβὲ, νεκρὲ,
δὲ θά σ' ἀκούου
τώρα ποτέ.

Καὶ τὸ τέλος :

Ἄμα σβήσιμης
τόσο πονοῦσες,
εἴσουνα κύκνος
καὶ τραγουδοῦσες.

Ὅτε πρωτῆτερ, οὔτε ὑστερότερ, τὸ εἶχα ἀκούσει εἶσι τὸ τραγούδι αὐτό. Ἐνῶ τραγουδοῦσε ἦρθανε τὰ παιδιὰ μέσα σιγὰ καὶ σταθήκαν ἄφωνα στὴν πόρτα. Μὲ κοιτάζανε ξαφνισμένα, σὰ νὰ μὴν πιστεύανε καὶ αὐτὰ ὅ,τι βλέπανε καὶ τοὺς ἀπάντησα μ' ἕνα νέμα, ἐνῶ τὰ μάτια μου δακρύσανε. Ἄμα σβήσανε οἱ τελευταῖοι τόνοι, χύθηκε σιωπὴ στὴν κάμαρα, μιὰ σιωπὴ ὁμοῦς ἐπίσημη.

Ἡ γυναίκα μου σηκώθηκε κ' ἔκλεισε τὸ πιάνο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΗΙΝΘΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνταρομή χροσιόδιση : Δρ. 20.

Βρίσκειται στην 'Αθήνα σ' δ' α τὰ κιάσικα και στο βιβλιοπωλείο Βασιλείου (όδος Σταδίου 42)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ άποθεώθηκε στην 'Αλεξάντρεια. Τί σημαίνει όμως; Οι 'Αλεξαντριανοί δέν έχουν ψήφο κι εσο άξιζουσε δέκα ψηφοφόροι του Μελιδιού, έλεγε κάποιος πολύ σοφά, δέν άξιζουσε δέκα χιλιάδες 'Αλεξαντριανοί, και με τό Σουλτάνο τους μαζί. 'Επιχείρημα άκλόνητο πού σβήνει έλη την άποθεωτική ύποδοχή πού του κάμανε κει κάτω.

'Ωστόσο κάτι θάξιζουσε κι αυτοί οι φουκαράδες κι ά δέν έχουνε ψήφο, έχουν ψυχή έλληνική και ίσια ίσια στους 'Ελληνες του έξωτερικού, πού ζούνε μακριά από τὰ κόμματα και μακριά από τις μικροπολιτικές μας κακομοιρίες, ύπάρχει ή πιό άδολη, άλόμα και ή πιό γνήσια, έλληνική ψυχή και είναι κάτι νά την έχει ένας πολιτικός με τό μέρος του. Ψέματος;

ΔΕΥΤΕΡΗ έπιτυχία, ύστερ' από την πρώτη του έπιτυχία με την ιστορία του Βουργαρικού πολέμου, έχει στο δημοσιογραφικό ένεργητικό του ο φίλος Γρηγόρης Βασιλάς με τό καινούριο του άνάγνωσμα «Από την Σμύρνη εις την Βαγδάτην—δύσκληρη ή διπλωματική τραγωδία της 'Ασιατικής αυτοκρατορίας» πού δημοσιεύει τώρα στη «Νέα 'Ημέρα».

'Ο Βασιλάς με τὰ δυό του άναγνώσματα άπόδειξε πώς κατέχει τό μυστικό νά διαβάζεται, γιατί δέ διηγείται ξερά ούτε πάλι άραδιάζει. Ιστορικά και διπλωματικά ντοκουμέντα με τρόπο πού νά φέρνουνε βαρυστομαχιά, με τὰ γράφει με χάρη και τὰ γαρνίρει με διασκεδαστικά έπεισόδια, ώστε νά διαδάζουνται, εσα γράφει, σά ρομάντζο.

Βαρυστομαχιά μόνο στους 'Ιταλούς δημοσιογράφους φέρουνε οι διπλωματικές άποκαλύψεις του και για τούτο οι φρατέλοι βάλανε τις φωνές. Τους άγγιξε στα ψαχνά ή άλήθεια.

ΑΞΙΟΘΡΗΝΗΤΗ κατάστασι, 'Ενας παλιάθρωπος άποπειράθηκε νά σκοτώσει τό διεθυντή του «'Εθνους». Βέβαια, δέ θέλουσε νά ύποψιαστούμε πώς εΐτανε βαλμένος από κανέναν πολιτικό, με πρέπει νάν τό θεωρήσει χρέος τιμής τή βαριά και παραδειγματική τιμωρία του

δ κ. Γούναρης, ά δέ θέλει νά πιστευτεί πώς στις ήμέρες του βρουκολάκιασε ο τραμπουκισμός άλλης περασμένης κι' άξιοθρήνητης πολιτικής έποχής, πού με τέτεια άναντρη άπόπειρα έδινε στο δράστη της τὰ προσόντα για διορισμό σε θέση κυβερνητική.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ είναι, και κανείς δέν τάρνιέται, δ κ. Γ. Χατζηδάκης. 'Επιστήμονας όμως είναι μόνο σα μιλάει για περασμένα πρόσωπα και πράματα. Σά φτάσει στα σημερινά δ κ. καθηγητής σβήνεται και μένει μόνο δ κ. Χατζηδάκης, γιομάτος προσωπική εμπάθεια πού τον τυφλώνει σε σημείο πού νάρνιέται την άλήθεια. Κι ά δέ μας πιστεύετε, άνοιχτε τή «Σύντομη ιστορία της 'Ελληνικής γλώσσας» πού του τύπωσε τούτες τις μέρες ο «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ύπελείμων βιβλίων». Οι τελευταίες σελίδες σε κάνουνε νά ντρέπασαι για λογαριασμό του κ. καθηγητή.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«ΒΕΡΑ ΒΑΡΑΑΝΗ» του κ. Αϊμυλίου 'Ιωνος. — Κοινωνική ιστορία κομμένη στα άχνάρια των γαλλικών ρομάντζων. Θέλει νά μας παρουσιάση την ψυχολογία μιας γυναίκας της άσιακής τάξης, πού παλεύει μέσα στη θάλασα ενός ψεύτικου κόσμου. Αισθηματολογία κοινοτοπική παλεύει σ' όλες τις σελίδες με μια πλατυλογία πού κάνει αντιπαθητικό τό βιβλίο. 'Ο συγγραφέας φαίνεται νά είναι παιδί των άθηναικών σαλονιών, κ' έτσι μας δείχνει άθέλητα τί πνέμα στεΐρο και τί άνάβαθος κόσμος βασιλεύει κει μέσα. 'Η γλώσσα του βιβλίου, άξιοπαράτηρητο άνακάτωμα καθαρεύουσας των αίθουσών, με τις άπαραίτητες άσυναρτησίες, άσυνταξίες κι άνορθογραφίες. Τό νά γράφης τή γλώσσα, «όπως μιλούμε», άμα είσαι άδιάβαστος, πού δέν κρατάς κανόνα και γραμματική, νά λάθος άσυνώρετο και τραμαχτική άφέλεια. Κι όμως τό βιβλίο αυτό λιβανίστηκε από λογίους πού θέλουνε νά περνάνε για σοβαροί κριτικοί.

«ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ» του κ. Στρούτη Μυριθίου. — Τό βιβλιαράκι μας ήθε άπό τή Μιτυλήνη. 'Εχει έξη δηγήματα πού φανερώνουν κάποιο ταλέντο άξιο προσοχής. Θα θέλαμε περισσότερη προσοχή από τό συγγραφέα στον τρόπο της άφήγησης, έτσι πού νά μήν ζουράζη τον άναγνώστη. Νά διαλέγη τις μεριές πού δά βάλη τό χρώμα χτυπητότερο, τήν αντίθεση δυνατότερη. Κι αν στο σύνολο δέν μπορεί νά δώση κάθε δήγημα την έντύπωση πού πρέπει νά βγαίνει από ένα καλλιτέχνημα, όμως έχει σελίδες πού ή εικόνα, ή ζωντάνια, ο σωστός χαρακτηρισμός σε κείνο πού ζουγραφίζει, λάμπουν μέσα κι άστράφτουνε ζηλεμένα. Τή δημοτική γλώσσα, τή μόνη βέβαια φιλολογική, τή μελετά σπουδαχτικά, όχι όμως τόσο, ώστε νά πετάξη κάθε φράση πού έρχεται από την καθαρεύουσα, και κουβαλά τους δασκαλισμούς.

Ο ΤΟΚΟΓΛΥΦΟΣ ΠΟΥ ΡΟΥΦΑΕΙ ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, μελέτη του κ. 'Αθ. Μόξα. — Ξανατυπωμένα χωριστά σε βιβλίο, εσα άρθρα δημοσιεύτηκαν στην «'Ακρόπολη» πάνου στο ζήτημα της έκμετάλλευσης του γεωργού

ἀπὸ τὸν τοκογλύφου. Γραμμμένα με πέννα δημοσιογραφική, ἀλαφρά καὶ πεταχτά, δίνουν μολοντοῦτο τὴ ζοφερὴν εἰκόνα ποῦ παρουσιάζει ἡ ἀγροτικὴ μας πίστη. Γιὰ τὴν πολιτεία ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἄλλον προορισμὸ ἀπὸ τὸ νὰ δουλεύει γιὰ φόρους καὶ νὰ στρατεύεται.

«ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»
ὑπὸ κ. Κλ. Νικολαΐδη. — Γραμμένη γερμανικά, μεταφράστηκε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν συγγραφέα καὶ τυπώθηκε στὴ σειρά τῆς «Πολεμικῆς βιβλιοθήκης Γ. Φέξη». Πουλιέται ἄδρ. σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

«Ο ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ ΒΟΡΙΑ — Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ. Μονόπραχτα δράματα τοῦ κ. Ἄλκη Θυρίλου.»
Πρωτότυπη πέννα, ὡστόσο ἔχει ἀρκετὰ χαρίσματα καὶ τὸ σπουδαιότερο, ἔχουνε γλώσσα στρωτή, ὁμαλή, ὀλοζώντανη ποῦ δὲν τολμοῦνε νὰν τὴ γράψουν ἔτσι πολλοὶ ποῦ ποζάρουνε γιὰ δημοτικιστές. Ὁ συγγραφέας εἶναι νέος (ἢ νέα, γιὰτι κατὰ τὸν Ἄλκη Θυρίλου κρύβεται μιὰ χαριτωμένη Ἀθηναίωτοῦλα) καὶ ἔτσι τοῦ συχωριέται κάτσια ἀπειρία τῆς σκηνῆς. Τὰ δράματά του δὲν ἐνθουσιάζουνε μὰ καὶ δὲν ἀπελιπίζουν. Κάτι ἔχει μέσα του καὶ κάτι θὰ γράψει μιὰ μέρα. Κι αὐτὸ εἶναι πολὺ γιὰ ἓνα νέο ποῦ πρωταρχίζει. Σὺ εἶ νὰ μὴν παρασυρθῇ ἀπὸ τὰ κούφια καὶ ἀνειλικρινῆ παιχνίματα ποῦ ἀπευθύνονται περισσότερα στὴν κοινωνικὴ του τάξη παρὰ στὸ ἔργο του. Ἄς βολώσῃ ταυτιά του καὶ ἄς δουλέψῃ. Σίγουρα τὸ δεύτερο βιβλίον του θάναί καλότερο, σὺν προχωρώντας στὴν ἡλικία γνωρίσει καλότερα τὴ ζωὴ καὶ τὴ μελετήσει προσεχτικώτερα. Ὁ διάλογός του εἶναι πολυκαλὸς καὶ σὲ μερικὰ μέρη τέλειος. Χάρισμα σημαντικὸ ποῦ λιγοστοὶ δραματογράφοι μας τὴχουνε.

GEORG BRANDES

ΓΙΑ ΤΟΝ ΊΨΕΝ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

(HENRIK IBSEN INTIME)

Μετάφρ. Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑ

19.—

Εἶναι καταπληχτικὸ τοῦτο γιὰ ἓνα σκεπτικιστὴ ποῦ μισεῖ τὸν ἱεροστυλισμὸ, νὰ καταγγέλλῃ δηλαδὴ σὲ μιὰ τέτοια γνώμη ποῦ φέρνει τόσο μακριά. Σ' αὐτὸ τὸ σημείον ὁ Νίτσε εἶναι σύμφωνος με πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐναντίους του. Ὁ Ἰψεν πάλι ποῦ φανερώνεται μ' ὅλη τὴ δυνάμη του ἕνας λάτρης τῆς ἀλήθειας, φτάνει, ἔσο ξετυλιγεται με τὸν καιρὸ, στὸ σημείον νὰ βλέπει τὰ πράματα μ' ἓναν τρόπο ἀνάλογο. Δὲν πρόκειται γιὰ κανένα χωρατὸ, βέβαιον, ἔταν με τὸ στόμα τοῦ Ρέλλιγκ, μέσ στὴν Ἀγριόπαπια, ὁ Ἰψεν μᾶς μιλά γιὰ τὴς ἀπαραίτητες ζωτικὲς πλάνες. (*)

(*) Τ' ὅτι ὁ Ἰψεν ἔβαλε στὸ στόμα τοῦ δόχτορα Ρέλλιγκ λόγια ποῦ εἶτανε μιὰ πίστη δική του καὶ τ' ὅτι ἀκόμα τοῦτο τὸ πιστεύανε καὶ ἄλλοι, τὸ μαρτυρᾷ τὸ ἀκόλουθο γεγονός: Ἐνας νορβηγὸς ἠθοποιὸς παίζοντας τὸ ρόλο τοῦ δόχτορα στὴν Ἀγριόπαπια, βγῆ ε πάνω στὴ σκηνὴ φορώντας τὴ μάσκα τοῦ ἴδιου τοῦ Ἰψεν. Ὁ κόμης Προξόρ μιλώντας πάνω σ' αὐτὸ, παραδέχεται πὼς τὸ φέροισιμο τοῦ ἠθοποιοῦ εἶτανε χοντροειδέστατο, μὰ ἡ ἐπινόησι του ὡς τὰ μισά σωστή. Αὐτὸς φρονεῖ πὼς ἡ κεφαλή τοῦ συγγραφέα θὰ ταίριαζε περισσότερο στὸ Γρηγόρη Βέρολε. Σ. τοῦ Μ.

Στὴν ἀρχὴ, βέβαιον, κηρύττει τὸ ζωτικὸ φέμα ὡς ἀπαραίτητο, μὰ μοναχὰ γιὰ τοὺς μέτριους ἀνθρώπους. Ἀργότερα ἔμωσ ὁ Ἰψεν τραβάει πολὺ πιὸ μακριὰ καὶ ἀποδείχνει με τὸν ἴδιον τρόπο πὼς ἡ ἀνάγκη τῆς πλάνης εἶναι ἀπαραίτητη καὶ γιὰ τὸν ἀνώτερον ἄνθρωπο.

Ἀρχινώντας ἀπὸ τὸ δράμα τοῦ οἱ Βρυνδολάμης, τὸν ἐβρίσκουμε νὰ σταματᾷ μπρὸς στὴ δυσκολία νὰ πει γυμνὴ τὴν ἀλήθεια. Ἡ κ. Ἀλβιγκ δὲ θέλει μὰ καὶ οὔτε μπορεῖ ν' ἀπαντήσῃ στὴς ἐρωτήσεις τοῦ Ὀσβαλτ γιὰ δτι ἀφορᾷ τὸν πατέρα. Σταματᾷ σὺν μπρὸς σὲ μιὰν ἀνάγκη, γιὰτι καταλάβαινε πὼς ἀν τοῦ μιλοῦσε θὰ τοῦ κατὰστρεφε τὰ ἱδανικά του. Δὴ πέρα λοιπὸν ἀντιτάσσονται τὰ ἱδανικά με τὴν ἀλήθεια. Καὶ μοναχὰ σὰ βρίσκει μιὰ κατάλληλη περίφραση, μιὰ μεταμόρφωση νὰ ποῦμε τῆς ἀλήθειας, στὸ τέλος κοιτᾷ τοῦ ἔργου, τολμᾷ νὰ τοῦ τὴν ἀποκαλύψῃ.

Κι' ἔταν οἱ Σόλνες, οἱ Μπόρκμαν, οἱ Ρούμπεκ, πρόσωπα ποῦ ἔκλεισε μέσα τοὺς ὁ Ἰψεν, ἄλλες φορές με τρόπο δυσκολόδρομο καὶ ἄλλες φορές καθαρὰ τὴν ἴδια του τὴν προσωπικότητα—ἔταν θένε νὰ ὑπερασπίσῃσιν ἓνα τοὺς πόθο ποῦ δὲν ἔχουν τὴ βεβαιότητα καὶ τὴν πίστη πὼς θὰ πραγματοποιηθεῖ, ἀρنيοῦνται τὴν ἀπατηλότητά του, λέγοντας: «Αὐτὸ θέλω νάναί ἀληθινόν». Ὁ Σόλνες μάλιστα ἐπιμένει πὼς οἱ πόθοι του καὶ μόνο ἐξασκοῦνε μιὰ πραγματικὴ ἐνέργεια πάνω του καὶ ὅτι κατέχουνε μιὰ δύναμη σκεδὸν μαγική.

Νὰ καὶ γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Ράγγαρ τὸ ἴδιον: «Τὸπε σὲ σὰς;» Ἡ Χίλδα ἐπικυρώνει τὴ βεβαιότητα ποῦ θέλει νάχει, πὼς ὁ Σόλνες εἶναι ὅλως διόλου ἀδιάφορος γιὰ τὴν Κάγια, με τὸν ἀκόλουθο τρόπο. «Ὅχι, μὰ εἶναι ἔτσι! Αὐτὸ δὲ μπορεῖ νάναί ἄλλιως. (Μὲ περιπάθεια). Θέλω—μὰ θέλω νάναί ἔτσι αὐτό!»

Ἡ κ. Μπόρκμαν ζεῖ πάλι με τὴ ζωτικὴ πλάνη πὼς ὁ Ἐρχαρτ, ὁ γιὸς τῆς, θὰ γίνῃ ἓνας μεγάλος ἄντρας, πὼς θὰ κάνει ἓνα εὐγενικὸ ἐπάγγελμα γιὰ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τιμὴ τοῦ σπιτιοῦ.

Κ' ἡ ἀδερφή τῆς τῆς ἀπαντᾷ: «Αὐτὸ εἶναι ἓνα πρᾶμα ποῦ μονάχα νὰ ὀνειρεύεσαι μπορεῖς. Μ' ἄ δὲν εἶχες πάλι αὐτὴ τὴν ἰδέα γιὰ νὰ προσηλῶνεσαι, θάφηνες τὴν ἀπελπισία νὰ σὲ καταλύσει ὀλοτέλα».

Ὁ Μπόρκμαν ζεῖ με τὴ ζωτικὴ πλάνη πὼς θάρθουν μ' εἰδικὴ ἀποστολὴ γιὰ νὰ τοῦ προσφέρουν τὴ διαίκτηση τῆς Τράπεζας. «Δὲν τὸ πιστεύεις πὼς θάρθουν; Πὼς θάναί μιὰ μέρα ἀναγκασμένοι, καὶ, ἀναγκασμένοι νάρθουε νὰ με ζιτηθῶν; Ἐχω ἀπόλυτη πεποίθησι γι' αὐτό. Τὸ ξέρω με μὴν ἀσάλευτη βεβαιότητα. Ἄ δὲν εἶχα πάντοτε αὐτὴ τὴ βεβαιότητα, θάρπρεπε ἀπὸ καιρὸ νάχω τινάζει τὰ μυαλά μου στὸν ἀγέρα».

Στὸν Ἐπίλογο ὁ Ρούμπεκ ὑπερασπίζει με τὸν ἀκόλουθο τρόπο τὴ σημαντικότητα τοῦ ἔργου του: «... Ὅταν εἶχα δημιουργήσῃ τὸ ἀριστοῦργημά μου—γιὰτι «ἡ Μέρα τῆς ἀνάστασης» εἶναι ἓνα ἀριστοῦργημα (νοιῶθει πὼς τὸχει καταστρεμμένο)... Ὅχι, μὲνει ἀκόμη ἀριστοῦργημα. Εἶναι, πρέπει νάναί ἀριστοῦργημα!

Γιὰ τὸν Ἴφεν, κι' ἀπαράλλαχτα γιὰ τὸ Νίτσε, ὁ ἀσυνειδητός πόθος ὀρθώνεται πίσω ἀπὸ τὴ συνειδητὴ ψυχικὴ ζωὴ. Καὶ γιὰ τοὺς δυὸ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου κρέμεται ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῶν ἐνστίχτων του. Γιὰ τὸν Ἴφεν μονάχα πού ἡ γυναίκα πρὸ πάντων ξέρει νὰ κρατᾷ τοὺς ἀσυνειδητούς αὐτοὺς πόθους μακριὰ ἀπὸ κάθε ταπεινωτικὸ ριψοκιντύνεμα, τόσο ἀγνοῦς, πού μέσα στὸ **Μπράντ** τοὺς ὀνομάζει «πνέμα σιδιδα-σμοῦ». Εἶναι μιὰ γυναίκα πού ἀφομοιώνεται τέλεια μὲ τὴ διανοητικότητά τοῦ ἥρωα, πού ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἐνσάρκωνει ἀπὸ τὸ πνέμα τοῦ Μπράντ ὅ,τι ἔχει καλύτερο καὶ ἀγνότερο καὶ πού κατορθώνει στὸ τέλος ν'ἀνεβάσει τὸ Μπράντ στὸ ὕψος τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὅπως μ' ἄλλα λόγια κ' ἡ Χίλδα θέλησε ν'ἀνεβάσει τὸ Σόλνες κ' ἡ Εἰρήνη τὸ Ροδμπεκ σὲ ὕψη καινούρια.

Ὁ Ἴφεν γιὰ νὰ πολεμήσει τὴν παράδοση καὶ τὰ κοινωνικὰ ψέματα, δὲν ξέρει ἄλλη δύναμη τόσο ἐντονη, ὅσο τὴ γυναίκα. Μέσ' στὰ δράματά του ἡ γυναίκα εἶναι κείνη πού ξυπνᾷ κ' ἐρεθίζει τὴς ἐνέργειες. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ Ἴφεν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὸ Νίτσε, πού ἡ περιφρόνησή του γιὰ τὴ γυναίκα εἶναι γνωστή. Γιὰ τὸ Νίτσε ἡ γυναίκα ἐξευτελίζει τὸν ἄντρα. Εἶναι μιὰ δύναμη τῆς φύσης πού πρέπει νὰ τὴ νικήσει ὁ ἄντρας.

Ὁ Ἴφεν κι' ὁ Νίτσε ζήσανε καὶ δουλέψανε ἀποτραβηγμένοι ἀπὸ τὸν κόσμον, μ' ἔλο πού κ' εἰ δυὸ τους δὲν εἶτανε διόλου ἀδιάφοροι διὰ τὴν τύχη τῶν ἔργων τους. «Ὅποιος ζεῖ πῶς πολὺ μοναχός του εἶναι καὶ περισσότερο δυνατός», λέει ὁ δόχτορας Στόκμαν. Κι' ὁ κόμης Προζόρ ρωτᾷ κάπου : «Ποιός ἀπὸ τοὺς δυὸ εἶτανε περισσότερο μόνος; ὁ Ἴφεν γιὰ ὁ Νίτσε ;»

Ὁ Ἴφεν πού ἀπόφευγε κάθε σκέψη μὲ τοὺς γύρω του καὶ πού δὲν ἀμελοῦσε ὅμως ποτὲ νὰ παρουσιάζει τὰ ἔργα του μπροστᾷ στὸν ὄχλον πού γιόμιζε τὰ θέατρα, γιὰ ὁ Νίτσε πού ἀπομονώθηκε βέβαια σὰ σκεπτικιστής, χωρὶς ὅμως νὰ πάψει κι' αὐτός ποτὲ νὰ ζητάει σὰν ἄνθρωπος—κι' ἀλλοίμονο, μάταια τὸ πῶς πολὺ—διανοητικούς φίλους καὶ ὁπαδοὺς καὶ πού τὰ ἔργα του μολαταῦτα μείνανε ἂν ὄχι ἀγνωστὰ γιὰ τὸ πολὺ κοινὸ, ἀκατανόητο πάντα σ' ἔλο τὸ διάστημα τῆς ζωῆς τοῦ συγγραφέα ;

Ἡ ἀπάντησή δὲν εἶναι διόλου εὐκολὴ καὶ σὰν πρόκειται μάλιστα νὰ δοθεῖ σὲ κείνον πού ἀπὸ μιὰ παράδοξή τύχη ἔλαχε ν'ἀναι φίλος καὶ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἀκόμα πῶς δύσκολο εἶναι νὰ ξεδιαλῶνουμε τὸ ζήτημα καὶ νὰ δοῦμε ποῖς ἀπὸ τοὺς δυὸ μπόρεσε νὰ ἐξασκήσει τὴν πῶς βαθεῖα κι' ἀποτελεσματικὴ ἐπίδραση πάνω στὶς σύγχρονες ψυχές, καθὼς καὶ ποῖς θὰ μείνει γιὰ πῶς πολὺν καιρὸ διάσημος.

XIV

Στὶς χώρες τοῦ Βορρᾶ ὄλοι μας δίχως ἐξαιρέση, χρωστᾷμε κάτι στὸν Ἴφεν, ἂν καὶ ἡ ἐπίδρασή του εἶ-

τανε πῶς δυνατὴ πάνω στοὺς δραματικούς συγγραφεῖς κι' αὐτὸ χωρὶς νὰ σχηματίζει καὶ δική του σχολή.

Στὴ Γερμανία κατὰ τὸ 1885 ὁ Ἴφεν, μὲ τὸν Τολστόϊ καὶ τὸ Ζολᾶ μαζύ, εἶχε δοξαστεῖ γιὰ μεγάλους νατουραλιστῆς συγγραφέας. Τότε μάλιστα κάνανε ἓνα μεγάλο ἀγῶνα ἐναντία τοῦ παλιῦ ἰδεαλισμοῦ, τοῦ ἰδεαλισμοῦ τοῦ Σίλλερ, καὶ δὲ δίνανε διόλου προσοχὴ σ' ὅ,τι ἰδεαλιστικὸ εἶχε καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἴφεν.

Στὸν ἐμειόμορφο, νὰ ποῦμε, λογοτεχνικὸ κόσμον τῆς Γερμανίας, φαινόταν πότε γιὰ τὴν πίστη του στὴν μειονότητα ὡς ἀτομιστής καὶ πότε γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ τάση του ὡς σοσιαλιστής. Ἡ ἐπίδρασή του πολὺ εὐκολὰ φαίνεται πάνω στοὺς γερμανοὺς δραματικούς συγγραφεῖς, ἀπὸ τὸ Ριχάρδο Φὸς Ισαμὲ τὸν Ἑρμαν Μπάρ. Στὸ μεγαλύτερο μάλιστα ἀπ' αὐτούς, στὸ Γεράρτο Ἀουπτμαν φαίνεται πῶς χτυπητὴ : τὸ **Πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος** εἶναι ἐπίδρασμένο τόσο ἀπὸ τοὺς Βερνκλανε, τοῦ Ἴφεν, ὅσο κι ἀπὸ τὸ **Κράτος τοῦ Ζόφου** τοῦ Τολστόϊ : Ἡ **Βουλιαιγμένη καμπάνα** θυμίζει ταυτόχρονα τὸ **Μπράντ** καὶ τὸ **Σόλνες**.

Στὴν Ἀγγλία ὁ Ἐδμόνδος Γκόσσε, ὁ Γουλιέλμος Ἀρσερ καὶ μὲ μιὰ μεροληψία ὁ Βερνάρδος Σόου δουλέψανε γιὰ διὰδοση καὶ τὴ φήμη τοῦ Ἴφεν. Ὡς δραματικός συγγραφέας ὁ Σόου ἀφελήθηκε πολὺ ἀπὸ τὰ διδάγματα τοῦ Ἴφεν. Τὸ πῶς περιέργως ὅμως εἶναι πῶς δὲ χτύπησαν μονάχα γιὰ ἀκατανόητο καὶ γιὰ ὀλιστή. Πρὸ πάντων τὸν ἐθαμάλλογο.

Στὴ Γαλλία πού ὁ συμβολισμὸς εἶτανε τῆς μόδας, ὁ Ἴφεν χαίρει γιὰ μεγάλους συμβολιστῆς. Οἱ καλύτεροι ἀπὸ τὸν Ἴφεν χαίρει γιὰ μεγάλους δραματικούς συγγραφεῖς τῆς, ὅπως ὁ Φρανσουά Μουρελ, νοιώσανε τὴν ἐπιρροή του. Ἐκεῖ, τὸ μυστικὸ, νὰ ὀλογοῦσε, μέρος τοῦ Ἴφεν, ὅπως τ' ἄσπρα ἀλογα στὸ **Κερά τῆς Λαοῦ** τὸν Ἴφεν καὶ τὸν Κράτους καὶ τὸν **Οὐβριχ Μπρέν-τελ** γιὰ μιὰ οἰκονομικὴ σάτυρα.

Τίποτα μὲν ἔλαχε νὰ μαρτυρήσει καλύτερα τὸ μεγαλεῖο τῆς ἐπίδρασής του ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Ἴφεν, ἐνῶ στὴ Γερμανία εἶχε δοξαστεῖ γιὰ γιὰ ριζοσπικιστῆς καὶ γιὰ σοσιαλιστῆς καὶ γιὰ ἀναρχικὸς καὶ γιὰ ἀναρχικός.

Γιὰ πολλοὺς καίρο σὲ κάθε χώρα δὲ βλέπανε παρὰ λίγες ὀψεις ἀπὸ τὸ ἔργο του. Ἡ ἀφθονία τῶν ὀψεων αὐτῶν ἀποδεικνύει καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο τὴν καθολικότητά του.

Τ Ε Λ Ο Σ

Μιὰ μείωσις.

Στὸ 547 τοῦ «Νουμά» κάνοντας μιὰ σημείωσις γιὰ τὸν Ἀνιψί οὐ Ραυῶ, πού ἀναφέρει ὁ Brandes, λέω πῶς εἶναι ὁ Νάρκιδος τῆς τραγωδίας τοῦ Βραχνογελ. Δὲν καὶ ἔλα μονάχα ἂν ὁ Γιδὸς τοῦ Ζιμπουαγιέ

πού γράφτηκε τὸ 1862 ὑπὸ τὸν Αἰμίλιο Ὡζιὲ εἶναι ὁ πρόγονος τοῦ Νόρκισδου τοῦ Albert Brahoogel, πού ἂν καὶ γράφτηκε πέντε χρόνια πρὶν καὶ στερέωσε τὴ φήμη τοῦ γερμανοῦ δραματικοῦ, εἶναι ζήτημα ἂν εἶτανε τότε γνωστὸς καὶ στὴ Γαλλία. Γι' αὐτὸ τείνει νὰ πιστέψωι κανένας πὼς ὁ Ἄνιγλιος τοῦ Ραυῶ πού μνημονεύει ὁ Georg Brandes στὴ μελέτη του, εἶναι τὸ παλιὸ μυθιστόρημα τοῦ γάλλου σοφοῦ Denis Diderot, πού φέρνει τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τίτλο.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Σ' ἓνα τετράτηχο ἄρθρο του στὸ «Χρόνος» τῆς περασμένης Δευτέρας ὁ ὑπερπονητὴς κ. Φωκίων Πατσῆς παραθέτει τὴν «περὶ αὐτοῦ ἐκφρασθεῖσαν αὐθεντικὴν γνώμην τοῦ νῦν σοφοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας» πού τοῦ εἶπε : «Μόνε ἀνάξιε τοῦ ἀναφαιρέτου τίτλου τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ». Τί ἄλλο θέλει ; Ἀβάντε τώρα γιὰ τὸ Νομτὶλ !

— Ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος τῆς κριτικῆς μελέτης τοῦ Παλαμά θὰ δημοσιευτεῖ στὸ ἐρχόμενο φύλλο.

— Τὴν ἀντιπροσωπεῖα τοῦ «Νουμά» στὴ Μιτυλήνη εἶχε τὴν καλοσύνη νὰν τὴ δεχτεῖ ὁ ποιητὴς Ἄγγελος Σημηριώτης (γραφεῖα ἐφημερίδας «Ἀέσβος»).

— «Ὁ ἀδερφός μου ὁ Γιάννης» μᾶς ἔστειλε ἄρθρο μὲ τὸν τίτλο «Γρανοῦ τὸ ἀνάγνωσμα», πού θαφίσωμε γιὰ τὸ ἐρχόμενο φύλλο.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμὴ Πειραιῶς—Κυκλάδων

Γραμμὴ Πειραιῶς—Ἀλεξανδρείας

Τὸ μὲ διπλοῦς ἑλικας καὶ μηχανὰς ἀφθάρτου ταχύτητος πολυτελείας καὶ ἀέσεως θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιον «ΕΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τρουμπας).

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥραν 10.30 μ. μ. διὰ Σύρον Τήνον, Ἄνδρον καὶ Κόρθιον.

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὥραν 3 μ. μ. δι' Ἀλεξάνδρειαν

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 καὶ εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξιδιῶν κ. κ. Θωμᾶ Κοῦκ καὶ Γιούρ, Ἀδελφῶν Γαϊόλμαν καὶ Σ. Σωιάδου, (Πλατεία Συντάγματος) καὶ Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἠλεκτρικὸν σταθμὸν Ὀμοσίας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλβάνων ὁδὸς Ἀντωνιάδου, 1

(Ἐκ τοῦ Πρακτορεῖου)

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοον θαλαμηγὸν Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΠΑΤΡΙΣ”

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς μέσῳ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 13 Ἀπριλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΙΩΑΝΝΙΝΑ”

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (μέσῳ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 20 Ἀπριλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

“ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ”

ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς μέσῳ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 27 Ἀπριλίου.

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἑθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀσφαλισωσι θέσεις ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαίρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἑταιρίας καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

ὑποστηρίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίξτε τὴν Σημαιοῦν δασ, μεγαλύνετε τὴν Πατριδα δασ.